1853. DERTIGSTE JAARGANG. N°. 98.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op **Woensdag** en **Zaturdag.** De prijs is per *drie maanden* te Assen *f* 1.60, buiten Assen franco per post *f* 1,75.

WOENSDAG 7 DECEMBER.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels **75** cent en voor elken regel meer **10** cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *ASSEN* doen te weten, dat door den Raad der Gemeente den 16 Augustus 1853 is vastgesteld de volgende verordening tot heffing van een Hoofdelijken omslag.

De Raad der Gemeente *Assen*
Heeft besloten:

Art. 1.

Er zal te beginnen met 1 Januarij 1853 een Hoofdelijke omslag van hoogstens 3000,00 worden geheven in de Gemeente *Assen.*

Art. 2.

Tot grondslagen voor den aanslag van den belastingschuldige zal worden genomen.

1. de aanslag der belastingschuldigen in de personele belasting, naar de vier eerste grondslagen, de aanslag in zijn geheel, naar de 5 en 6 grondslagen de aanslag alleen, voor zoover de personen en paarden aangaat, die niet uitsluitend gebezigd worden tot het uitoefenen van beroepen, bedrijven of ambachten.
2. de uiterlijke staat, die de belastingschuldigen voeren, hunne vertering met uitzondering van die betrekkelijk tot voorwerpen, weswege zij in de personele belasting zijn aangeslagen.
3. de bezoldiging of voordeelen, genoten voor het bekleeden van ambten en bedieningen, de pensioenen en de zuivere inkomsten van bedrijven en ambachten.
4. de vermoedelijke zuivere opkomsten, spruitende uit het bezit van vaste eigendommen en zakelijke regten, na aftrek der renten, verschuldigd voor daarop gelegde bezwaren, uit schuldbrieven, uitstaande kapitalen of uit eenige andere bron van bestaan.

Art. 3.

Diegenen, wier inkomen is beneden *f* 150,00, zullen van den omslag worden vrijgelaten.

Art. 4.

In dien Hoofdelijken omslag zullen worden begrepen al de in de Gemeente wonende hoofden van huisgezinnen en zij, die schoon bij anderen inwonende, eigen middelen van bestaan hebben, alles met in achtneming van het bepaalde bij art. 245 der Gemeente-wet van 29 Junij 1851 (S. B. no. 85).

Gedaan ter openbare vergadering van den 16 Aug. 1853.
De Burgemeester, (get.) G. P. SERVATIUS. *l. B.*
De Secretaris, (get.) KIJMMELL.

Welke verordening is goedgekeurd door den Koning bij Hoogstdeszelfs besluit van 21 November 1853 no. 56, ingevolge kennisgeving van Heeren Gedeputeerde Staten van Drenthe in dato 29 derzelfde maand no. 2, waarbij is medegedeeld, dat Z. M. bij meergemeld besluit heeft bepaald dat de invordering zal geschieden, overeenkomstig deze voorschriften:

De Raad der Gemeente *Assen*
Heeft besloten:

Vast te stellen navolgende verordening op de invordering van den hoofdelijken omslag.

Art. 1.

Het Kohier van den hoofdelijken omslag zal worden opgemaakt tot geen hooger bedrag, dan ter begrooting toegestaan, binnen eene maand nadat het Gemeente-bestuur van de goedkeuring dier begrooting kennis zal hebben bekomen.

Bij dien omslag zullen zoo vele klassen van aangeslagenen worden opgemaakt, als voor eene evenredige verdeeling der belasting noodig is.

Art. 2.

Zij, die komen inwonen na de vaststelling van het primitief Kohier, en in den omslag te begrijpen zijn, zullen gebragt worden op suppletoire Kohieren, zoo noodig op te maken telken drie maanden, de eerste keer te rekenen van af de vaststelling van het primitieve Kohier.

Art. 3.

De opmaking, vaststelling en goedkeuring der Kohieren, gelijk ook de beslissing op de daartegen ingebragte bezwaren, geschiedt op de wijze, bij artt. 264, 265 en 266 der wet van den 29 Junij 1851 (Staatsblad no. 85) voorgeschreven,

Art. 4.

De Kohieren worden, zoodra ze uitvoerbaar zijn, door Burgemeester en Wethouders aan den Gemeente-Ontvanger afgedragen.

Art. 5.

De aanslagen zijn verschuldigd en invorderbaar in vier termijnen, bij het Kohier te bepalen, voor zoo veel de aanslagen op het primitieve Kohier aangaat, zullende de invorderbaarheid der aanslagen op de Suppletoire Kohieren bij de vaststelling worden geregeld.

Art 6.

Na de overneming zendt de Ontvanger, zoodra mogelijk en kosteloos, aan ieder aangeslagene een gedagteekend aanslagbiljet, bevattende den naam van den belastingschuldige en aanwijzing van het bedrag van den aanslag, van de termijnen binnen welke en de plaats waar de betaling moet geschieden, van de dagen en uren, waarop de Ontvanger zitting houdt, en eindelijk uitnoodiging tot betaling voor of op de vervaldagen, onder bedreiging van vervolging.

Art 7.

De Ontvanger is verpligt, voor iedere betaling onmiddelijk kwitantie op het aanslagbiljet te stellen.

Indien het aanslagbiljet in het ongereede is geraakt, verstrekt de Ontvanger, tegen betaling van twee en een halve cent, een dubbel van hetzelve aan den belastingschuldige, die echter tot teruggave van het zegelregt gehouden is, indien de kwitantie daaraan is onderworpen.

Art. 8.

De toerekening en afschrijving der betalingen geschiedt in de eerste plaats op de kosten van zegel en vervolging, zoo die verschuldigd zijn, en verder op de oudste der openstaande aanslagen of termijnen.

Art 9.

De bepalingen van artt. 258, 259, 260, 261 en 262 der gemelde wet zijn ten deze van toepassing.

Gedaan ter openbare vergadering van den Raad te *Assen* den 23 November 1852.
De Burgemeester, (get.) H. J. OOSTING.
De Secretaris, (get.) KIJMMELL.

ASSEN 1 December 1853.
De Burgemeester, H. J. OOSTING.
De Secretaris, KIJMMELL.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS der Gemeente *Assen* doen te weten, dat het Kohier van den *Hoofdelijken omslag dezer Gemeente* over 1853, zoo als het door hen voorloopig is vastgesteld, ter Secretarie ter inzage zal voorliggen gedurende veertien dagen, ingaande vrijdag den 9 December aanstaande.

ASSEN, den 6 December 1853.
De Burgemeester, H. J. OOSTING,
De Secretaris, KIJMMELL.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

Weinig nieuws uit het Oosten!

Dat komt, omdat de Engelsche en Fransche fabrijken van verdichting zooveel navraag niet hebben. Het publiek heeft men zoovele nota's, schermutselingen, overwinningen en retirades opgedischt, meest allen voortgekomen uit de inktkokers van verschillende dagblad-correspondenten, dat het verzadigd is.

„De winter zal alle vijandelijkheden gewis doen staken!" is nu weder de profetie van sommige dagblad-schrijvers. Dat *kan* hij, maar wat wij in ons vorig „Overzigt" reeds aanmerkten, wordt nu door sommige berigten eenigermate bevestigd. De Czaar maakt aanstalte, om den Donau over te trekken. Men verzekert zelfs, dat hij bij Giurgewo eene brug over de rivier legt. Spoedig zal wel blijken, wat hiervan is. Dit is echter zeker: de Sultan heeft op hoogen toon tegen den Czaar gesproken. Omer-pacha zocht de Russen op en dreef hunne voorposten terug. Snoevende proclamatiën en dagorders hebben de nederlagen der Russische wapenen aan Europa verkondigd, en toen de Czaar meende, dat het uur der wraak zou slaan, verschool de „halve maan" zich eensklaps achter den Donau. Zóó ontsnapte de Turk aan den Rus, en zou de Czaar daarover niet wrevelig zijn? Zou hij het mogelijke niet doen, om den vermetelen Muzelman de kastijding toe te dienen, die hij hem gewisselijk toedacht? Zou hij niet meenen, dat verschuldigd te zijn aan de eer zijner vlag? Wij stemmen echter gereedelijk toe: de winter *kan* alle militaire operatiën beletten.

Maar is er dan niets te melden uit het Oosten?

„Een Russisch oorlogschip zou in de Zwarte zee een Turksch en een Egyptisch vaartuig hebben genomen. Turkije wenscht te onderhandelen, en wel regtstreeks met Rusland. De Sultan vroeg een Engelsch hulp-corps van 10,000 en een Fransch dito van 20,000 man, en bood als waarborg aan voor de kosten dier interventie: grondgebied in Azie en aan den Archipel! De Czaar liet van Odessa 16000 man, 2 batterijen en 827 paarden naar de Oostkust van de Zwarte zee vervoeren, en gebruikte daartoe 14 oorlogschepen en 11 transport-schepen."

Ziedaar eenige gemengde berigten. Ieder geloove er van, wat hij wil.

Uit Londen waait ook al geene gunstige tijding voor den Sultan tot ons over. Namik-pacha, de bekwame Turksche financier, die op de Engelsche beurs verscheen, om ettelijke millioenen ponden sterling te leenen, zou met ledige beurs weder naar het oude Stamboul vertrekken. Kon hij ook, toen de Engelsche bladen Bucharest reeds in vlam lieten staan, voor de „Verhevene Porte" geen crediet openen — hoe zou hij thans daarin slagen, nu het *avanceren* zoo spoedig veranderd is in *retireren*! Een vlugtenden vijand nog iets leenen — vraag dat aan den koelen speculerenden Engelschman!

De Emigranten, te Londen levende en op de „Europeesche republiek" wachtende, hebben het goed geächt, om bij het ongunstig getij voor de Turken, eens bij elkanderen te komen en over de zaken te *praten.* Ledru-Rollin was President dier vergadering. Duitschland werd door Ruge vertegenwoordigd, Italie door een brief van Mazzini. De schrijver was ziek. En wat was het hoofd-onderwerp der discussiën? De overtogt der Turken over den Donau en hunne overwinningen! Daarin zagen de emigranten, op den jaardag der Poolsche revolutie (29 November) het blijde morgenrood van Europa's verlossing. Welk een slag was daardoor den Czaar toegebragt! En in hem aan het despotismus — of aan het snoode verbond der Vorsten! Was de Czaar meester van Constantinopel — schreef Mazzini — dan was hij ook meester van Europa. Daarom ten strijde, op leven en dood tegen den Czaar! Engeland helpe! Engeland toch begrijpt, dat het zijne kracht moet vinden in een verbond met de *Volkeren* en niet met de *Vorsten.*

„Bravo! Bravo!" riepen al de emigranten. 't was beter voor hen geweest, dat de *Engelschen* dien kreet hadden aangeheven. Die zelf-toejuiching brengt hen niet veel verder. Men ziet echter, dat de emigranten spreken, alsof er geen gekroond Hoofd in Engeland was, tenzij ze gerekend willen worden, dat Hoofd boven allen te eeren. Hierin vergisten zich echter alle democraten van 1848 — zij cijferden in gedachten — en dat gaat zeer gemakkelijk — alle Vorsten weg, en plaatsten zich — ook al in de verbeelding — op en naast de Troonen. Toen aan 't praten en aan 't schrijven! Toehoorders en lezers hadden zij genoeg, maar de gehoorzaamheid ontbrak bij deze. Langzamerhand werden de gebreken en de misslagen der leiders door de volle zon beschenen — het publiek maakte vergelijkingen tusschen het *verleden* en het *heden* — het laatste gaf toch ook niet alleen rozengeur en maneschijn..... daar liet zich de Vorst, die men een tijd lang schier vergeten had, nu en dan weer hooren — hij begon van lieverlede ernstiger te worden — hij sloeg de hand aan den sabel — hij trok dien uit — de volks-mannen maakten zich uit de voeten — de menigte riep: „leve de Koning!" — „achterwaarts!" riep deze en stapte zelfs *voorbij* 1848 heen en het volk schreeuwde: „hoezee!"

Nadat dit alles is geschied, verzamelen zich de politieke misrekenaars te Londen, komen in een kransje nu en dan bij elkanderen, warmen hunne plannen eens op, schrijven brieven aan hunne toekomstige medeburgers der „Europeesche eenige en onverdeelde Republiek" en wachten dan weder in de groote wereldstad, waar men zoo veel houdt van *praten* en *doen*, op de dingen die daar komen zullen! Omer-Pacha *over* den Donau heeft hun daardoor op 29 November j.l. uit huis gehaald. — Omer-Pacha *achter* den Donau zal hen vooreerst wel geene vergadering doen beleggen.

Eene nalezing der jongste Fransche berigten gaf ons een schralen oogst. Een groot gedeelte van de hoofdstad van het beschaafde Europa, houdt zich, — terwijl de Oostelijke hemel zoo donker is, Ledru Rollin het comité, voor de „Europeesche Republiek" op zigt, presideert, en Mazzini's pen over het papier krast: „Op, ten strijde tegen het geweld!" — bezig met de gewigtige vraag: „hoe is het heeren-wintertenu voor de

DE VERTELLER ENZ.

De huishouding van den Sultan.

De Dames, die de eerste plaats in de Keizerlijke huishouding vervullen, zijn de Kadinnen, wier rang zich regelt naar de dagteekening harer bevordering. De moeder van den eerstgeboren Prins heeft den voorrang boven alle overige, en verkrijgt bij de troonsbestijging van haren zoon den titel van Sultane Walide. Zij heeft den tweeden rang in het rijk, haren eigen hofstaat en eigene residentie en bezit een gewigtigen staatkundigen invloed alsmede verbazend groote inkomsten. Die der vorige Walide worden op ruim een milioen guldens geschat. De tractementen der Sultanes, tantes, zusters en dochters van den Sultan worden gewoonlijk uit de inkomsten van de eilanden des Archipels bestreden. Zoo ontvangt de eene de belasting op de mastik van het eiland Skios, aan eene andere behooren de sponsen van Naxos, aan eene derde de olijven en oranjeappelen van Lesbos, aan eene vierde de wijn van Tenedos. Besma Allem (sieraad van het heelal), de moeder van den regerenden Sultan, was eene slavin van Georgie, welke door Esma, de zuster van den vorigen Sultan, was gekocht en opgevoed. Het was een verrukkelijk, hoogst origineel schouwspel, wanneer deze vorstelijke vrouw, vergezeld door haar vrouwelijk gevolg, een togt te water ondernam. Ik heb dit genoegen dikwerf gesmaakt, o. a. eenmaal toen zij met een sleep van houris, bij de Keizerlijke Kiosk van Therapia aan land stapte. Bij eene andere plegtigheid stond ik juist op den zuidelijken boog der brug, die de gemeenschap tusschen de beide oevers van den Gouden Hoorn onderhoudt. De Walide kwam van Ejub terug, waar zij de godsdienstoefening had bijgewoond. Eene gunstiger gelegenheid om de zes Kajiks te aanschouwen, waarin de Sultane met haar gevolg was gezeten, had ik niet kunnen vinden. In de eerste, eene rijk versierde vierriems Keizerlijke sloep, was de Walide gezeten op een geborduurd kussen, onder hetwelk een met goud bewerkt purperrood kleed lag uitgespreid. De overige vijf booten, welke van buiten zwart met geele strepen waren geschilderd, werden door vijf paar riemen geroeid. In de eerste was de opzigter van den harem gezeten; achter hem bevonden zich twee jonge Lalas, van welken de een boven het breede gezigt en de misvormde gestalte van zijnen chef een karmozijn rood zonnescherm hield. In elke der vier andere booten zaten zeven dames, een Plejaden-gesternte van schoonheid en jeugd, op karmozijn roode met goud bewerkte ihrams, vergezeld door twee zwarte agas, wier ambt medebragt de vrolijke groepen met groote schermen tegen wind en zon te beschutten. Eenige dames bespaarden hem echter deze moeite, daar zij van parasols, eene ongewone nieuwigheid, waren voorzien, doch van welke zij zich aan het land niet bedienden, omdat zij alsdan zouden genoodzaakt zijn de handen te vertoonen. De Kadinnen zijn tegenwoordig alle Circassische vrouwen, terwijl in vroegere tijden de Keizerlijke harem vrouwen uit alle landen en van alle godsdiensten bevatte. Zij zijn, zonder uitzondering, slavinnen, die aan den Sultan door zijne moeder, zijne tantes, zusters en favoriten ten geschenke gegeven of door zijne commissarissen gekocht werden. Alle Kadinnen genieten gelijke regten. Ieder heeft hare eigene huishouding, die echter bij alle dezelfde is. Zij hebben alle afzonderlijke rijen kamers, baden, bureaux en een getal agas en slavinnen, die het ambt van eeredames, voorlezeressen, kameniers en dienstboden vervullen. Het speldeof pantoffelgeld bedraagt 25,000 piasters maandelijks. Alle andere uitgaven worden door den schatmeester des Sultans bestreden. De geheele huishouding van den harem bestaat uit vrouwen, gedeeltelijk Negerinnen, die de geringere diensten waarnemen en onder anderen ook de spijzen op- en afdragen uit de draaikassen, die even als in de nonnenkloosters in de muren zijn gemaakt, waardoor alle harems van de binnenplaatsen of vertrekken zijn afgescheiden. De mannelijke bedienden plaatsen alles wat van buiten moet worden aangeschaft, in deze draaikassen en op deze wijze staan beide deelen met elkander in gemeenschap, zonder dat zij elkander zien en zonder dat men de deuren behoeft te openen. Is het evenwel noodig deze te openen wegens persoonlijke gemeenschap, alsdan wordt een houten scherm in dier voege voor de dames geschoven, dat men er niet achter kan zien. Zulke schermen staan gewoonlijk aan den ingang der groote huizen voor of achter de deuren, die naar den harem voeren. Wanneer slavinnen tot den rang van kadinnen worden verheven, doen zij afstand van hare namen en worden slechts door eerste, tweede en derde onderscheiden. Daar deze dames niet gehuwd zijn, zoo is de gewone benaming: Vrouwen des Sultans, eene verkeerde aanduiding. Evenmin erlangen zij den titel van Sultane, omdat deze alleen aan de Keizerlijke dochters is voorbehouden. In bijzijn van den Sultan mogen de kadinnen noch op een divan noch op stoelen zitten, ofschoon hare dochters dit voorregt genieten; zij moeten zich plaatsen op kussens, welke op den grond zijn gelegd. Zeven hooge vrouwelijke beambten voeren het toezigt over den harem; het zijn oude blanke slavinnen,

Tuilerien en de snede van de dames-hofmantels?" Als die kwestie maar eens opgelost is, dan zal er weer tijd zijn om aan den Czaar en Omer-Pacha, aan den Sultan en de Engelsch-Fransche vloot te denken en misschien ook aan den geldnood „der Verhevene Porte." Nog iets — men zal dan welligt ook een oogenblik over hebben voor de verzoening der beide takken van den huize Orleans.

Hoe is het in Baden?

't Gaat den Groot-Hertog op het kerkelijk pad, als Omer-Pacha op den weg van de Donau naar Oltenitza. De vergelijking, wij erkennen het, is niet geheel juist, maar de Groot-Hertog staat toch stil, ja er is eene achterwaartsche trilling in zijn tred. Gevangen genomen pastoors bood men de vrijheid aan, voor eene betrekkelijk geringe geldboete. Maar, zij weigeren dat! Zij zijn liever gevangenen, dat is, *martelaren!*

En de pastoors, die uit vrees of om andere redenen den beruchten herderlijken brief binnen 4 weken niet van den kansel aflezen, worden door den Aarts-bisschop ontslagen! Meer nog — de eerwaarde paters Jezuïten zouden vooreerst te Freiburg kunnen blijven! De tusschenkomst van den Paus wordt gezocht. Is dat waar, dan wordt gij schaakmat gezet, Groot-Hertog van Baden!

De discussien in onze Tweede Kamer over de begrooting, leveren het bewijs op, dat het Ministerie het vertrouwen der vertegenwoordiging geniet. Alleen de zaak van het onderwijs liet de anti-revolutionaire partij onbevredigd en gaf aanleiding, dat zij zich tegen de Regering op waarschuwenden toon liet hooren. Het budget van Binnenlandsche Zaken is met eenparige stemmen aangenomen en dat behoort wel onder de zeldzaamheden, trouwens dit budget is, om eene figuurlijke uitdrukking te gebruiken, de algemeene haverkist, waar ieder regt op meent te hebben en waaruit sommigen zich wenschen te vergasten tot verzadiging toe. Met genoegen zagen wij uit des Ministers redevoering, dat hij nuttige openbare werken zal bevorderen, en hopen dat Drenthe daarin zal deelen, niet meer dan het *kan*, maar voor zoo veel als het *mag* eischen. Wij denken hierbij aan het Kanaal van Assen naar Groningen, den Noordelijken spoorweg en het ongelukkige Coevorden, dat jaren, jaren lang, zijne beste bezittingen, in 't belang van 's rijks verdediging, door het water geteisterd zag, en, nu men tot de overtuiging kwam, dat dit toch doelloos was, als 't ware verlaten is. Spoedig moge alzoo de dag aanbreken, dat eene bevolking, die in 25 jaren stellig *twee ton* gouds verloor, ook omdat de algemeene belangen des Rijks, naar meening van hen, aan wie 's Lands defensie-wezen in der tijd was toevertrouwd, haar die opoffering moest opleggen, door eene behoorlijke waterleiding, wel niet herwinne wat zij verloor, maar gerust de toekomst tegemoet moge gaan!

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

— Naar men verneemt is het officiëel berigt ontvangen, dat in Tripoli de uitvoer van granen niet meer verboden is.

Uit Odessa wordt berigt, dat de Russische regering geweigerd heeft goed te keuren het voorstel van Vorst Menzikoff, om den uitvoer van granen uit die haven te verbieden.

— Staat der Nederl. Bank op 30 Nov. jl.: Omloopende bankbilletten ƒ 77,870,965; saldo's van rekening-courant ƒ 38,780,677.62; munt- en munt-materiaal ƒ 88,270,931.72.

— De cholera neemt gelukkig allerwege af; te Utrecht kan dezelve als opgehouden worden beschouwd; te Rotterdam is den 30 Nov. geen, den 3 Dec. slechts een lijder aangegeven. Te Groningen zijn sedert 29 Nov. geene nieuwe cholera-lijders bijgekomen; 2 zijn nog in behandeling. Te Amsterdam zijn op 4 en 5 Dec. aangegeven 3 personen en overleden 1.

— Men verneemt, dat de Christelijke Afgescheidene Gemeente te 's Hage vergunning heeft verkregen, om eenmaal 's jaars eene openbare collecte te mogen doen ten behoeve van hare armen.

— Te Wognum (Friesland), eene gemeente van nog geen 1200 zielen, bragt eene collecte voor de armen ƒ 1200 op. Een landman deelde op zijn geboortefeest voor ƒ 100 ongebleekt katoen voor hemden uit.

— Men verneemt, dat de heer Lassaigne het plan heeft, om te Utrecht, indien de regering zulks inwilligt, zich met zijne geheel nieuwe parachute met den heer Julio van den bovensten omloop der Domtoren naar beneden te laten.

— Ter zake van de longziekte is in Friesland van den 22 tot en met den 28 november jl. last gegeven tot dooding van 25 runderen. Totaal 8898.

's Gravenhage, 4 Dec. Men verneemt dat Z. M. de Koning den heer mr. H. Provó Kluit, burgemeester van Amsterdam, benoemd heeft tot raadsheer in den Hoogen Raad der Nederlanden.

5 Dec. Men verneemt dat Z. M. de Koning zich eerstdaags naar het Loo zal begeven ten einde aldaar eenige dagen te blijven.

Luxemburg, 28 Nov. Eergisteren avond heeft de kamer het wetsontwerp, houdende verbod van den uitvoer van aardappelen naar Frankrijk en België, aangenomen.

's Hertogenbosch, 2 Dec. De rivier de Maas is zoo laag, dat beneden Well onderscheidene schepen aan den grond zitten. Geene ligters genoeg zijn er te bekomen, om de goederen ter bestemming te krijgen. Dit is dan ook de oorzaak, dat men daartoe alles gebruikt. Eenige dagen geleden laadde een pont van Hedel Hollandsche turf, tot dat de turf te water ging en de Maas afdreef, terwijl eergisteren eene oude pakschuit uit het schip van den Rotterdammer beurtman, van der Schuyt, ruim vier honderd balen koffij benevens vele andere koopwaren ligtte, welk vaartuig na lading zonk.

Nederlandsche Kolonie **Sheboyan, 8 Nov.** Onder de ontelbare voorwerpen in het „Patent Office" te Washington en die getuigen wat vernuft doen kan, behoort eene pas uitgevondene machine, die spelden van eenen verwarden hoop opraapt, dezelve alle met de koppen bovenwaarts rangschikt en op geregelde rijen in papier steekt; eene andere machine doorloopt de gansche manier van cigaarmaken, de tabaks bladeren nemende en eene volmaakte cigaar wedergevende. Eene machine snijdt kaas; eene andere schuurt messen en vorken; eene andere poetst laarzen; eene andere wiegt de wieg; en zeven of acht machinen wasschen of strijken.

Een ander patent is voor eene machine, die de passagiers in eene omnibus telt en hunne vracht ontvangt. Wanneer er een zwaarlijvig man ingaat, telt zij twee en rekent dubbel vracht.

Er zijn onderscheidene geweren, die zich zelve laden; een hengel (vischlijn) die zich zelf den hoek in orde brengt, en een rattenval, die de gevangene rat wegwerpt, dan het lokaas ophangt en zich zelve zet, gereed om eene andere rat te vangen.

Op de tentoonstelling te New-York bevindt zich een koffer van gewone grootte, welke een volkomen huis voor een persoon, eene sofa, een bed en eenen regenjas of mantel bevat. Het geheel is uit gutta-percha vervaardigd. Het huis heeft vier wanden en een dak en vereischt slechts vier palen of latten om opgezet te worden. De sofa en het bed worden met eene blaasbalg, die ook in den koffer ligt, opgeblazen.

De mantel kan in eene boot veranderd worden, met welke een persoon gemakkelijk eene rivier overvaren kan.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Parijs, 3 Dec. Volgens te Parijs verspreide geruchten, zouden de heer Fould en de Persigny als ministers van staat en van binnenl. zaken aftreden, om met andere portefeuilles belast te worden.

ENGELAND.

De verdeeldheid in het Engelsche kabinet is thans zulk eene algemeen bekende daadzaak geworden, dat daarover niet verder gesproken wordt. Dat het nog tot geene crisis is gekomen, is alleen daarin gelegen, dat deze zonder de onmiddellijke bijeenroeping van het parlement, onder de tegenwoordige omstandigheden niet geschieden kan, en dat terzelfder tijd, deze bijeenroeping voor den gewonen tijd, zoowel het hof als de strijdende partijen in den ministerraad, ongevallig is. De tegenstanders van lord Aberdeen in het kabinet zijn uit deze oorzaken, en daarom alleen, besloten tot Februarij toe te zien.

— Men berekent, dat de Engelsche kolenmijnen jaarlijks gemiddeld 37 millioen ton steenkolen opleveren, welker waarde aan de mijnen zelve niet minder dan 10 millioen ponden sterling en op de plaatsen van verbruik, door bijvoeging der kosten van vervoer en andere kosten, bijna het dubbel dier som bedraagt. Het in dezen handel aangewend kapitaal is ruim tien millioen ponden sterling. Een groot gedeelte der alzoo verkregen steenkolen wordt in de ijzerfabrieken gebezigd. De hoofdstad alleen behoeft jaarlijks 3,600,000 ton kolen voor huisselijk gebruik en dat in de verschillende fabrieken; in 1850 werden 9,360,000 ton naar de Vereenigde Staten en 3,350,000 ton naar andere landen en de Engelsche volkplantingen verscheept. Het aantal der personen, welke bestendig met het delven van kolen uit de mijnen bezig zijn, is ongeveer 120,000, en in sommige der noordelijke graafschappen werken meer menschen onder dan boven den grond.

Londen, 3 Dec. De intrekking van het aanzienlijk kapitaal (men schat het op ongeveer 800.000 pd. st.), dat de Keizer van Rusland in de bank van Engeland had liggen, en thans geheel of grootendeels in Holland onder bewaring gesteld is, heeft in de City en ook in hoogere kringen dien indruk te weeg gebragt, dien men in Frankrijk *Piqué au vif* noemt.

DUITSCHLAND.

Van den aartsbisschop van Freiburg is een besluit verschenen, waarbij alle Katholieke geestelijken in Baden met schorsing in hunne functiën bedreigd worden, ingevalle zij nog achterlijk mogten blijven in het afkondigen van den jongsten herderlijken brief van dien prelaat. Naar men berekent, heeft naauwelijks het tiende gedeelte der geestelijkheid dezen herderlijken brief van den kansel afgelezen. In weerwil hiervan, is hij reeds bij duizende exemplaren in het gansche land verspreid, en zal in de eerstvolgende dagen door een tweeden druk gevolgd worden. De aartsbisschop moet, zoo men wil, in zijn tegenstand jegens de regering, op den bijstand der kamers rekenen, daar in dezelve van de 63 leden, 35 Katholieken en slechts 28 Protestanten zijn. — In Dusseldorp zijn de herderlijke brieven van den aartsbisschop, zoo mede die van de bisschoppen van Mainz en Limburg, welke aldaar in den vorm eener brochure bij den boekverkooper Kampmann waren verschenen, op last der regering, in beslag genomen. Daarentegen verneemt men uit Berlijn, dat onder de Katholieken dier hoofdstad, geld wordt gecollecteerd, ter ondersteuning van den aartsbisschop. Deze collecte vindt echter weinig deelneming.

Weenen, 1 Dec. Volgens een Engelsch blad zou de uitvoer van wapenen van Oostenrijk naar Turkije verboden zijn.

Frankfort, 2 Dec. In politieke kringen is er sprake van eene bijeenkomst, welke de graaf van Chambord tegen het aanstaande voorjaar met al de leden der Orleansche familie zal houden. Dezelve zal waarschijnlijk in Duitschland plaats hebben.

PRUISSEN.

De eerste kamer kon den 28 Nov. en den 1 Dec., wegens het niet genoegzaam aantal opgekomen leden, niet vergaderen. De voorzitter van jaren dier kamer, de heer von Sybel, heeft in zijne korte toespraak tot de leden op eerstgenoemden dag, op de noodzakelijkheid gewezen van het behoud der grondwet, hoe veel gebrekkigs zij ook bevat. Ook graaf Schwerin, voorzitter der tweede kamer, heeft bij de aanvaarding van die betrekking, zich zeer ten gunste der grondwet en van Pruissens onafhankelijkheid uitgelaten. — Naar het zich laat aanzien, zullen de tolkonferentiën te Berlijn nog eenigen tijd aanhouden, daar nog zeer veel punten van beschrijving onafgedaan zijn.

Berlijn, 2 Dec. De Hessische min.-pres. von Hassenpflug heeft, naar aanleiding van het bekende voorval met den graaf Isenburg, van eenige naburige hoven en van onderscheidene zijner collegaas brieven ontvangen waarin hem hunne deelneming wordt betuigd.

— Den 26 Nov., op welken dag de Jezuïten Freiburg moesten ontruimen, werd hun bekend gemaakt, dat de regering hun het verder verblijf in de stad veroorlooft. Aan de eischen van den aartsbisschop zal de regering evenwel volstrekt niet toegeven.

PORTUGAL.

Het gerucht nopens een opstand in Portugal, ten gunste van Don Miguel, bevestigt zich in geenen deele. Het is waar dat de absolutisten na den dood der Koningin het hoofd verheffen en zich er op schijnen voor te bereiden, om den troon aan den minderjarigen don Pedro V te betwisten; men gelooft echter niet, dat zij in de tegenwoordige omstandigheden daartoe eene ernstige poging zullen wagen.

ZWEDEN.

Op 24 November heeft de Koning van Zweden den Zweedschen landdag te Stokholm geopend. In de troonrede, die hij te dier gelegenheid uitsprak, betreurt hij het, dat door de verbetering van den landbouw en de daartoe overvloedige graanoogst, de algemeene welvaart hoegenaamd niet vermeerderde, doordien men van het graan sterken drank is gaan stoken, hetwelk aan het volk, door het misbruik, dat van dien drank gemaakt wordt, zijne beste krachten dreigt te ontnemen en de regering genoodzaakt heeft voor de algemeene consumtie graan uit het buitenland te laten komen, niettegenstaande zonder het bedoelde misbruik het land genoeg oplevert, om zelfs graan aan het buitenland te kunnen leveren. Aan den landdag zal dan ook een ontwerp ter goedkeuring worden aangeboden, dat de strekking heeft, om de distilleerderijen aan belemmerende banden te leggen,

TURKIJE.

Eene depêche uit Bucharest ontvangen van den 29 Nov. meldt, dat het Russische oorlogstoomschip Wladimir, kruisende in de Zwarte zee, twee buit gemaakte schepen naar Sebastopol heeft opgebragt: een Turksch regeringsvaartuig, met koper beladen, en eene Egyptische stoomboot de Perwazy Bahai met 10 stukken gewapend. De laatste had zich dapper en lang verdedigd. De Russen hadden slechts 2 dooden en 2 gewonden gehad. Tengevolge hiervan moet de Divan besloten hebben dat slechts divisien van drie of vier vaartuigen naar de Zwarte zee zullen worden gezonden om des noods een gevecht te kunnen doorstaan met de stoomfregatten der Russische vloot, welke in die zee kruisen. Verder deelen wij nog de volgende *geruchten* mede: Rusland zou zich meer dan ooit ten strijde rusten. Men spreekt van onmiddelijke krijgsbewegingen, zonder dat de winter die zal beletten. De Keizer zelf zou in de Vorstendommen verschijnen. De vloten van Engeland en Frankrijk zouden in de Zwarte zee niet zijn verschenen, ook de Turksche en Egyptische smaldeelen zouden in den Bosphorus zijn teruggekeerd, om die straat vooreerst niet weder te verlaten.

DRENTHE.

Assen, 7 Dec. Men verneemt, dat door het Departement Assen der Nederlandsche Maatschappij van Nijverheid tot leden der Subcommissie, voor de zaken der Parijsche tentoonstelling, voor zooverre de Provincie Drenthe betreft, zijn benoemd de heeren Mr. *P. W. Alstorphius Grevelink* en *C. G. Bremer*.

— Het 28ste tractaatje van de Nederlandsche vereeniging tot afschaffing van sterken drank ziet thans het licht; hetzelve bevat de verhalen van drie op waarheid gegronde gebeurtenissen, waarin in een populairen stijl al het verderfelijke van den sterken drank wordt aangetoond; die gebeurtenissen schijnen hier in Drenthe te zijn voorgevallen, zooals uit den aanhef schijnt te blijken; iedereen, die dagelijks de jammeren ziet, welke de sterke drank over ons Vaderland verspreidt, zal deze stukken zeker met genoegen lezen.

— Wij deelen in een Bijblad bij deze Courant meer uitvoerig mede het voorloopig verslag der afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Gen. over het voorstel der *negen* leden tot *afschaffing van het tonnengeld en den accijns op het geslagt*. Wij vermelden hier alleen, dat *de zeer groote* meerderheid der leden zich *tegen* dat voorstel heeft verklaard.

— Men verneemt, dat de waarnemende Hoofd-Ingenieur van den Waterstaat in Drenthe, door den heer Minister van Binn. Zaken is gemagtigd, om met de Directeuren van de Drentsche Veen- en Midden-Kanaal-Maatschappij in overleg te treden, omtrent den aanvang der graafwerken, en hun de gedeelten aan te wijzen, waaraan, zonder prejudice van de nadere goedkeuring der plans en bestekken, de hand zal mogen worden geslagen.

— Weder is de longziekte op een stal in de gemeente Nijeveen uitgebroken, en wel op dien van de wed. *Oosterhuis* in de Nijeveensche bovenboer; een kalf is daaraan lijdende.

— Bij de Tweede Kamer is een ontwerp van wet op het armbestuur ingekomen.

— Jl. Zaturdag-avond heeft er aan het Gymnasium alhier een muziekfeest plaats gehad, waarvan de opbrengst heeft gestrekt voor de armen van iedere gezindte in deze gemeente, naarmate van het getal van ieders leden. Zoowel hetgeen gereciteerd werd als de stukken, welke gezongen en op de piano uitgevoerd werden, mogten ieders goedkeuring ten volle wegdragen. Een talrijk publiek was opgekomen, en er is ƒ 60-„ zuiver aan de bedoelde armen kunnen worden uitgekeerd. Eere de ontwerpers en uitvoerders, die zich zooveel moeite in het belang der behoeftigen wel hebben willen getroosten.

— Op den 2 dezer maand is aan den publieken weg in de gemeente de Wijk het lijk gevonden van *Is. Kan*, een man, die in geheel Drenthe, maar bijzonder in het Zuidwestelijk gedeelte daarvan onder den naam van *olde Isak* bekend is. Deze man, wiens geboortetijd niet juist bekend

---

wier braafheid gedurende veeljarige dienst is gebleken. De gedachte, dat een eenig man gebiedt over 350 vrouwen, van welke twee derde gedeelten zich door persoonlijke bekoorlijkheid onderscheiden, doet eene Westersche verbeeldingskracht duizelen. Maar over het algemeen vormt men zich hieromtrent een geheel verkeerd denkbeeld. De etikette van den harem wordt met de meeste naauwgezetheid en gestrengheid waargenomen en vormt een slagboom tegen de begeerlijkheid van den Sultan. Iedere beweging, iedere blik van den Sultan binnen den harem wordt door de stipte waarneming van de bestaande voorschriften alsmede der regten en privilegien van ieder persoon bepaald. Zelfs in vroegere tijden werden deze regels niet altijd ongestraft geschonden. Eene van de oorzaken, welke in het jaar 1648 den dood des Sultans Ibrahim ten gevolge hadden, was de verachting van de wetten van den harem en de wijze waarop hij zijn gezag over zijne slavinnen misbruikte. De wet, luidens welke alle kinderen van vrije, moslemitische vaders wettig zijn, zonder aanzien van den stand der moeder, betoomt ook bij de Turksche grooten alle uitspattingen. Daar de kinderen van slavinnen volkomen geregtigd zijn om te erven, zoude eene hoogst onbehoorlijke vermeerdering der wettige erfgenamen of meedoogenlooze kindermoord het gevolg wezen. Ongelukkiglijk wordt dit laatste middel, voor de geboorte, zoowel in den Keizerlijken harem als ook hier en daar bij particulieren menigmaal aangewend, ofschoon het bij de wet ten strengste is verboden en als moord wordt gestraft. Hoewel afschuwelijke middelen worden aangewend en zelfs volwassen kinderen worden omgebragt, wanneer de Sultan reeds twee of meer zonen heeft, wordt evenwel eene zwangere slavin met de meeste zorg behandeld, ingeval de Sultan nog slechts een zoon bezit; want men acht het van gewigt, dat er twee vermoedelijke troonopvolgers zijn, omdat, ingeval de oudere broeder mogt overlijden, de tweede hem zoude opvolgen en op deze wijze geen regentschap behoeft te worden ingesteld. De door Soliman den Groote uitgevaardigde wet ten aanzien van het opsluiten en vermoorden is wel nimmer afgeschaft, maar toch merkelijk verzacht. Alhoewel deze wet in strijd is met den Koran, de natuur en de voorschriften van het Islamismus, werd zij toch door verscheiden opvolgers van Soliman toegepast. Onder voorwendsel, dat het voor het welzijn van den Staat geschiedde, werd eene menigte van de jongste zonen des Sultans van het leven beroofd. De geschiedenis toont aan, dat eenige Sultans aan deze moordende seraihwet de verschrikkelijkste uitbreiding hebben gegeven. Een bedroevend voorval hiervan vindt men in den omtrek der Aja Sofia. Op de verste zuidelijke binnenplaats zijn drie groote praalgraven. De middelste derzelve werd gesticht op last van Murad III, die in het jaar 1594 aldaar werd begraven en achttien zonen naliet, welke men tegen het gewone gebruik in het leven had gelaten. Naauwelijks had de oudste, Mohammed III, den troon bestegen of hij gaf bevel zijne zeven broeders te worgen. Hunne met shawls bedekte lijkbaren en boven op dezelve de witte met vederbossen versierde tulbans, die hunnen vorstelijken rang aanduiden, staan ter wederzijde van de groote baar huns vaders. Naast deze staan de lijkkisten huns neefs, Prins Mahmud, en van zijne moeder, welke de bloeddorstige Mohammed III, de vader van dien Prins, almede aan zijne vreeselijke jaloezij opofferde. — Het getal der vrouwen, die den Keizerlijken harem uitmaken, wordt op meer dan 350 geschat. Het geheele personeel wordt verdeeld in vier klassen, namelijk: Gedeliks (uitverkorenen), Ustas (meesteressen of gebiedsters), Schahzirda (nieuwlingen) en Dscharia (gewone slavinnen). Slecht gedrag wordt bestraft met opsluiting of pantoffelslagen aan de ooren. De hoogste straf is verstooting uit het huis of verkoop. De tijd, wanneer de Sultan van residentie verwisselt, is voor den geheelen harem altijd een oogenblik van blijdschap en uitspanning. In de laatste tijden is het winterpaleis Beschiktasch onbehagelijk en ongezond bevonden, om welke reden de Sultan zich van dat paleis onmiddelijk naar het schitterende paleis Tschiragan of het tegenoverliggende Beglerbeg begeeft. Het is moeijelijk, naauwkeurige opgave te erlangen nopens het getal der personen van beider geslacht, die de Keizerlijke huishouding uitmaken, even als omtrent de kosten derzelve. De jaarlijksche uitgaven van den Sultan, waaronder begrepen zijn alle bouwingen, reparatie en stoffering van de paleizen Top Kapu, Jeni Serai, Beschiktasch, Tschiragan, Beglerbeg, Khiat Khana en de talrijke Kiosken aan de beide oevers van den Bosporus, worden op het vijfde gedeelte van al de inkomsten des rijks, ongeveer veertien millioen guldens, geschat.

ALLERLEI.

Onlangs beraadslaagde het presbyterium te Edinburg over het uitschrijven van een algemeenen boet- en biddag, tot afwending der cholera. In de veronderstelling echter, dat de Regering hierop bereids zou zijn bedacht geweest, wendde het zich schriftelijk tot den minister Palmerston, om te ver-

s, maar die gerekend wordt om of over de 100 jaren oud te zijn geweest, is in den letterlijken zin des woords hier op de aarde niets dan een zwerver geweest, echter niet uit noodzaak, maar uit zuivere verkiezing. Steeds ging hij van de eene naar de andere plaats; zoowel zijne nabestaanden als onderscheidene armbesturen hebben hem nu en dan eene vaste verblijfplaats aangeboden, maar hij maakte hiervan meestal voor niet langer dan eene maand gebruik, en aanvaardde alsdan weder zijne omzwerving; hij leefde vooral in den laatsten tijd meest van de giften, welke hij van dezen en genen ontving; daarbij had hij, zelfs in den winter, veelal niet anders dan een hemd en een bovenkleed aan, en soms slechts dit laatste alleen; hij ontving wel kleeren, maar deze verhandelde hij doorgaans weer; het was hem onverschillig, of hij op een bed of op den grond sliep. Menschen, die hem lang gekend hebben, verzekeren, dat aan hem in de laatste dertig jaren geene verandering was te bespeuren. Voor korten tijd heeft hij nog een togt door Drenthe gemaakt.

— Uit Peize berigt men d.d. 4 dezer aan de *Gron. Ct.*, dat men sedert eenige dagen een begin heeft gemaakt met den nieuw aan te leggen straatweg door het dorp Peize, waardoor onderscheidene personen van de arbeidende klasse een stukje brood kunnen verdienen.

— Tot genoegen van wederzijdsche partijen is eergisteren de Drentsche Veen- en Midden Kanaal-Maatschappij bij Notariële acte in het bezit gesteld van door haar gekochte Veenen in de markte van Zuid- en Noordbarge.

— Bij de j.l. donderdag in het Hoofd-Kiesdistrict Assen plaats gehad hebbende stemming voor een lid der Tweede Kamer waren uitgebragt te Assen 63 stemmen, te Vries 20, Eelde 7, Peize 18, Roden 17, Norg 13, Smilde 15, Beilen 34, Dwingelo 34, Diever 16, Vledder 9, Havelte 11, Nijeveen 13, Meppel 62, Ruinerwold 25, de Wijk 11, Zuidwolde 6, Ruinen 15, Hoogeveen 32, Westerbork 14, Zweelo 8, Sleen 14, Oosterhesselen 9, Dalen 13, Coevorden 17, Emmen 11, Vlagtwedde 6, Wedde 15, Onstwedde 20, Odoorn 6, Borger 18, Gasselte 12, Gieten 11, Rolde 21, Anloo 29, Zuidlaren 74, **te zamen 719.**

— De aandeelen in de som van *f* 1200.00, benoodigd voor de kosten van vergrooting van het Orgel in de Hervormde Kerk alhier, zijn genoegzaam alle geplaatst.

— Bij de gisteren gehoudene aanbesteding van het doen van vernieuwingen en het onderhouden gedurende drie jaren van den grooten Rijksweg in Drenthe was ingeschreven door *H. M. Winters* te Assen voor *f* 49700.00, door *J. Zwolsman* te Kuinre voor *f* 49700,00, door *G. Lubberink* te de Wijk voor *f* 49300,00, door *J. Arntz* te Milligen voor *f* 45526,00.

— Bij de gisteren mede gehoudene aanbesteding van den aanleg der Telegraaflijn van Zwolle naar Groningen is ingeschreven voor het 1e perceel van Zwolle naar Meppel door *C. de Jongh* te Ameide, voor *f* 8490-″, en door *J. Arntz* te Milligen voor *f* 9495-″; voor het 2e perceel van de Overijsselsche tot de Gron. grenzen door *J. Arntz* te Milligen voor *f* 21279-″, door *P. A. de Groot* te Asperen voor 18900-″, door *H. M. Winters* te Assen voor *f* 15750-″; voor het 3e perceel van de Drentsche grenzen naar Groningen, door *C. de Jongh* te Ameide voor *f* 5500-″, door *H. M. Winters* te Assen voor *f* 5200-″, door *D. de Jong* te Groningen voor *f* 3876-″.

— Men verneemt, dat de koortsen, welke in de gemeente Odoorn heerschen, aan het afnemen zijn; den 3 dezer waren er nog acht personen aan lijdende.

* **Hoogeveen, 5 Dec.** Naar men verneemt, heeft het Z. M. behaagd, aan *L. Steenbergen* alhier, kwijtschelding te verleenen van de ontzetting gedurende vijf jaren van de regten, vermeld in art. 42 van het wetboek van strafregt, waartoe hij bij arrest van het Provinciaal geregtshof in Drenthe, ter zake van laster, in den loop van dit jaar is verwezen.

* In de maand November 1853 zijn de nieuw verbeterde Hoogeveensche Vaart der Drentsche Kanaal-Maatschappij afgevaren:

Uit Hoogeveen	520	vaartuigen, metende	13296	tonnen.
Boven sluis II en III of Roogat en Ossesluis	126	″ ″	2061	″
Boven de Meppelersluis	267	″ ″	6293	″
Totaal	913	″	21650	″

Behalve 145 kleine of ongemeten Vaartuigen, terwijl het totaal der afvaartsgelden over die maand bedraagt *f* 1956.49.

* **Coevorden, 4 Dec.** Toen gister middag alhier de school uitging, wilde een knaapje van vijf jaren de hoek eener straat omgaan, toen juist een wagen, door twee paarden getrokken en met mest beladen, van den anderen kant kwam; het wilde uitwijken, gleed uit, en kwam met zijne beide beenen onder den wagen; een der achterraden van den zwaar beladen wagen ging er over; eene koude rilling overviel de toeschouwers; men nam het schreiende knaapje op, doch de vrees dat beide beentjes verbrijzeld zouden zijn, bleek gelukkig ijdel te wezen. Behalve eene uitwendige kwetsuur, had het niet het minste letsel gekregen. Voorzeker een buitengewoon voorval.

* **Sleen, 3 Dec.** *E. van der Horst*, broodbakker alhier, heeft dit jaar een jong varken (Engelsch ras) gemest, dat gepasseerde week bij het slagten zes maanden oud was en schoon aan de haak het gewigt had van 135 Ned. ponden, dus 270 halve Ned. ponden, terwijl het spek nagenoeg een Ned. palm dik was; het varken is door onzen predikant schoon aan de haak gekocht voor 28 cents het halve Ned. pond, het geheel voor *f* 75,60.

* Men wendt hier pogingen aan, om ook in deze gemeente een armwerkhuis op te rigten. Het is te hopen, dat deze pogingen mogen gelukken.

* **Ter Apel, 4 Dec.** Den 1 dezer zijn door de commiesen te Zandberg, gemeente Odoorn, aangehaald 322 Ned. ponden zout, zijnde 16 pakken; een der sluikhandelaars is mede gevat, zijnde *R. T. Holm* van Nieuw-buinen; deze sluikhandelaar is door dezelfde ambtenaren in de vorige maand ook gevat met een pak zout.

Meppel, 2 Dec. Bij de herhaalde weigering van den raad der Gemeente Meppel, om een tweede jaagschuiten-veer tusschen de steden Assen en Meppel te doen daarstellen, verneemt men uit eene goede bron, dat het Gemeentebestuur van Assen pogingen in 't werk zal stellen, om een jaag of trekschuiten-veer tusschen die gemeente en Staphorst te doen inrigten. De vaartuigen zullen dan bij de Eekmolenbrug aankomen en afvaren, en alzoo in de onmiddelijke nabijheid dezer gemeente.

Wij hopen in het belang van 't algemeen, dat dit plan verwezenlijkt zal worden, opdat de bijzondere belangen en die van eenige weinigen voor algemeene en hoogst nuttige wijken, en laatstgemelde niet langer aan de eersten worden opgeofferd. *Mepp. Ct.*

5 Dec. Den 3 dezer des avonds om half acht uren ontdekte men brand in de Ooster koornmolen, te Steenwijk aan den wal staande, die zoo hevig toenam, dat zij, niettegenstaande spoedig aangebragte hulp, in een oogenblik verbrandde. Gelukkig dat de wind eene zuidwestelijke rigting had, en het bijna dood til was, daar eene tegenovergestelde windstreek de schrikkelijkste gevolgen voor die gemeente had kunnen hebben. De oorzaak van dit ongeluk is onbekend. Het pand was voor brandschade verzekerd.

* Den 3 dezer is alhier eene vergadering gehouden, bestaande uit 22 der notabelste ingezetenen, twee uit ieder der elf wijken dezer stad om te beraadslagen over de wijze, om gedurende den aanstaanden winter in de behoeften der lagere volksklasse te voorzien; men zal beproeven, de noodige gelden door inteekening bij elkander te krijgen.

* **Gramsbergen, 3 Dec.** Door de plotselinge ingevallen vorst heeft men donderdag avond j.l. de werkzaamheden aan de stuw bij de Kwant moeten staken en het werkvolk bedanken. Als men in aanmerking neemt, dat hierdoor bij de 300 arbeiders buiten middel van bestaan zijn en wekelijks circa *f* 2000 minder in circulatie wordt gebragt, zal men, alhoewel zoodanige schorsing in den arbeid in dit saizoen te verwachten was, evenwel beseffen, welken oogenblikkelijk treurigen indruk dit nieuws zoowel op het werkvolk als bij de ingezetenen te weeg bragt, en hoezeer men hoopt, dat bij gunstige weersgesteldheid, zoo spoedig mogelijk, weder met bovengemeld werk zal worden begonnen.

* **Staphorst, 2 Dec.** Heden morgen werd door den veearts Hubenet van Dwingeloo, het rundvee van L. Stapel te Lankhorst in deze gemeente, waaronder de longziekte was uitgebroken, ten getale van 12 stuks, ter voorbehoeding tegen verdere besmetting ingeënt met stof uit de long van een daaraan lijdend kalf. — Het is te wenschen, dat de landbouwers vooral in strecken, waar de longziekte heerscht, hun rundvee laten inënten, eer de ziekte onder hetzelve uitbreekt, opdat zoodoende de ziekte geheel en al geweerd worde.

INGEZONDENE STUKKEN.

Het volgende stuk wordt ons toegezonden, met verzoek om hetzelve op te nemen:

OOST-INDIE.

De Gouverneur Generaal *Duijmaer van Twist* heeft eene inspectie-reis over Java volbragt. Het is, schrijft men, te betwijfelen of die reis gestrekt zal hebben om hem de noodige kennis te verschaffen omtrent vele aangelegenheden, die tegenwoordig de aandacht trekken, zoo wel ten opzigte van het cultuur-stelsel, als ten opzigte van andere daarmede in verband staande onderwerpen. Die reis toch geschiedde met groote overhaasting en heeft indrukken nagelaten, die ver van gunstig zijn. Indie werd van 1846—1850 geregeerd door eene fluweelen, maar wordt nu bestuurd door eene ijzeren hand, echter niet zoodanig als met elks toejuiching plaats had in het tijdvak van 1833—1836. „Het is niet met strengheid maar met hardheid dat wij nu geregeerd worden. In het algemeen heerscht dan ook groote ontevredenheid op Java, wegens de onaangenaamheden welke nu ieder te verduren heeft zonder doel of nut." Zoo spreekt en schrijft men. Zie daar nu de autocratie, wanneer zij berust bij iemand die zich onverwacht en onvoorbereid tot hare uitoefening geroepen ziet; wanneer zij wordt toevertrouwd aan iemand wiens **bestemming een veel nederiger standpunt in de maatschappij** was. Het „ken u zelven" bestaat hier niet, en waar vertrouwen op eigen krachten ontbreekt, heerscht wantrouwen en kleingeestigheid jegens anderen. Niet minder dan zeven residenten, een derde deel van deze op Java aanwezige hooge ambtenaren, verlaten het eiland, het gevolg van regerings beginselen, die men luide wraakt. Wij lezen berigten in de *Staats-Courant* over de onlusten in de Lampong en Palembang, maar niets over die der westkust van Borneo. 't Is of de staat van zaken daar het daglicht niet kan velen. Nu wordt geschreven, dat aan de oproerige Chinezen, op nieuw, vredesaanbiedingen gedaan zijn. Men had in 1849, uit besef onzer onmagt, elke aanleiding tot botsing behooren te vermijden. Nu dit niet geschied is, nu men zich ligtvaardig in eenen oorlog gewikkeld heeft, eischt de waardigheid van ons gezag de voortduring eener krachtige houding. Het zal hier echter gaan als op Bali: Eerst veel ophef; *et puis tacher de se retirer le mieux possible.* Het is eene ongelukkige staatkunde, welke in de laatste jaren in Indie gevolgd wordt.

Uit liefde voor de waarheid.

Wij hebben het stuk, geteekend *J. W. Steenbergen*, voorkomende in de *Provinciale Drentsche en Asser Courant* No. 92, en gedagteekend *Koekange den 12 November* gelezen, en daarbij opgemerkt, dat het Gemeente-bestuur van de Wijk daarin beschuldigd werd van kwade trouw, doordien er lastbaar in ligt opgesloten, dat gezegd Collegie niet, overeenkomstig deszelfs dure verpligting, het algemeen belang der Gemeente maar in dit geval deszelfs bijzonder belang op het oog zoude hebben gehad; dit was bij ons eene zeer vermetele en ondoordachte beschuldiging, welke onzes inziens vooraf weinig naauwkeurig had dienen overwogen te worden. *Uit liefde voor de waarheid* hebben wij daarom onderzocht welke redenen voor deze beschuldiging waren aangegeven. Dit onderzoek heeft ons zonneklaar bewezen, dat de steller van voormeend stuk niet weet, wat hij schrijft en wij achten ons verpligt opentlijk te protesteren tegen deze onverdiende lastering, en het publiek te waarschuwen geen onbepaald geloof te schenken aan een persoon, welke door het plaatsen van een zoodanig stuk heeft getoond, dat hij geen geloof verdient. Wij willen bij deezen de punten wederleggen en het aan de Regtbank van het publiek overlaten, het vonnis uit te spreken; wij gaan daartoe over, voornamelijk om de ongunstige impressie weg te nemen, welke hetzelve op eenige onzer Provinciale Vertegenwoordigers mogt hebben uitgeoefend, welke niet met het terrein bekend zijn, hetwelk zoodoende nadeelig konde worden aan het toestaan van subsidie uit de Provinciale fondsen voor den aanleg van den geprojecteerden Straat- of Kunstweg van Meppel naar Hoogeveen door de Wijk en Zuidwolde met een zijtak van laatstgemelde Gemeente naar de Dedemsvaart. Voorzeker het zoude te betreuren zijn, dat dit stoute plan onuitgevoerd moest blijven door gebrek aan fondsen; immers deze lijn verbindt niet alleen de beide volkrijkste gemeenten van ons gewest, maar ook onze provincie met Overijssel en vervolgens met het Koninkrijk Hanover. Wij vinden ons genoodzaakt, den persoon te te wederleggen, die een staak in het raderwerk van het ontworpen plan tracht te steken en het te doen stilstaan. Hij zegt in de eerste plaats, dat de lijn, door de gezamentlijke besturen ontworpen, nagenoeg een uur gaans langer is; wij nemen dit aan, maar hij vergeet er bij te voegen, dat, wanneer de door hem aangegevene lijn zoude gevolgd worden, de gemeenten Zuidwolde en Dedemsvaart niet alleen niet zouden willen medewerken, maar eerstgenoemde gemeente onoverkomelijke hinderpalen zoude in den weg leggen met betrekking tot de onteigening, die aldaar moest plaats hebben, welk een en ander het geheele plan in duigen zou doen vallen, daar integendeel de aardebaan van de lijn, door de Besturen ontworpen, door de eigenaren des wegs gratis wordt afgestaan en in orde gemaakt. Vervolgens zegt de schrijver, dat de aardebaan van Meppel tot Jurjens en van de Echtinger molen tot Hoogeveen bijna in orde is; dit bijna is bij ons er verre af, ten eersten, doordien deze weg overal op verre na niet door de Drentsche Kanaalmaatschappij is aangevuld geworden, om welke reden de betrokken Besturen denzelven tot dusverre niet hebben willen overnemen, en ten tweeden, door dat voorzeide Maatschappij voornemens is, den weg in het vervolg van af de Knijpe tot het Roogatsluis circa een El te verlagen; maar wanneer zal zulks gebeuren? Ofschoon de behoefte aan die verlaging dagelijks door de belendende eigenaren gevoeld wordt, is vooreerst daaraan niet te denken, daar de grondspecien uit onderscheidene landerijen aan de overzijde van het Kanaal vooraf moeten worden opgeruimd. Ook is het nog de vraag, of deze weg gratis gelijk de andere lijn zoude worden afgestaan. Maar hoe dan vervolgens van af Jurjens tot aan de Echtingermolen, het thans bestaande jaagpad heeft op verre na niet de vereischte breedte, welke er voor het aanleggen van een weg gevorderd wordt; er zoude dus in de eerste plaats eene aanzienlijke hoeveelheid gronds moeten onteigend worden; dit moeten wij aanzienlijk noemen, omdat er op verschillende plaatsen reeds een breede sloot of gracht gegraven is, om het jaagpad op de vereischte hoogte te maken, hetwelk, zou dit jaagpad tot een weg verbreed worden, ter wederzijde van dien weg een kanaal zou vormen, terwijl het beginsel van de hooge regering is, om straat of kunstwegen zoo min mogelijk langs kanalen te leggen, aangezien het rijden langs een kanaal altijd met meer gevaren vergezeld gaat dan op een anderen weg. Daarenboven heeft de ondervinding het geleerd, hoe kostbaar en moeijelijk de onteigening van gronden ten behoeve van meergemelde Maatschappij geweest is, terwijl het te voorzien zoude zijn, dat het thans veel kostbaarder en moeijelijker zoude worden, omdat de meeste aangelanden vermeenen, dat zij niet genoeg voor hunne gronden bedongen hebben en vertellen, dat, zoo iets van dien aard weder gebeurde, zij beter uit hunne oogen zouden zien. Vervolgens moest eene brug over de wijke van *Jan ten Velde* gelegd worden benevens eene woning voor een optrekker van die brug; hetzelfde zoude moeten plaats hebben bij de wijke van de gebroeders *Haalweide*, terwijl er almede eene brug over het kanaal bij het huis van den ouds bekenden *Harm van Schut* moest gelegd worden; welke onberekenbare kosten dit alles zoude veroorzaken, laten wij ter beslissing aan het publiek over; wij meenen genoeg aangetoond te hebben, dat een voorstel van dien aard eene groote dwaasheid moet genoemd worden, hetwelk niet anders dan uit het hoofd van een minkundige kon voortkomen. Ten slottte voert hij nog aan, dat aan alle eigenbelangzoekenden wel zal worden toegelaten straatwegen langs derzelver woonhuizen aan te leggen en dezelve te verbinden met den straatweg, dien het algemeen belang vordert; wij zijn volkomen met hem van hetzelfde gevoelen, maar geven het aan de regtbank van het publiek ter beslissing over, wie zulks toekomt verre weg de meerderheid of een betrekkelijk gering getal. Wij eindigen door aan *J. W. Steenbergen* een welgemeende raad te geven, om nimmer in een dag- of weekblad eenig stuk weder te plaatsen, dan na *vóóraf* hetzelve door een deskundige te hebben laten redigeren, (gelijk in de daaraanvolgende *Meppeler Ct.* reeds schijnt gebeurd te zijn), voornamelijk niet, als hij een Gemeente-bestuur zoekt te belasteren of de waarheid te verduisteren, om geene personen weder uit te lokken, welke tot hunne leus hebben:

MEPPEL, 5 Dec. 1853. *Uit liefde voor de waarheid.*

ADVERTENTIEN.

ASSEN, 6 December 1853.
Heden beviel van een ZOON S. MULDER, echtgenoote van
H. WESTRA.

nemen, welke dag tot genoemd doel was gekozen. In het daarop gegeven antwoord wordt te kennen gegeven, dat zijn Lordschap de cholera als eene ernstige waarschuwing der Voorzienigheid aan een groot gedeelte der bevolking beschouwt, dat zoowel overheden als burgers hunne pligten ten opzigte van openbare en bijzondere reinheid in verschillende opzigten verwaarloozen, hetwelk zoo veel tot het ontstaan en de verspreiding der cholera en andere ziekten toebrengt. Hij raadt dus in de eerste plaats aan, dat men zich den tijd tusschen nu en het volgend voorjaar ten nutte make tot beraming en uitvoering van maatregelen, door welke men al die wijken van steden, vlekken en dorpen, welke door de arme klassen bewoond worden en zuivering en verbetering behoeven, van alle oorzaken en bronnen van besmetting bevrijde. Dat men de menschen den bijstand des Hemels en diens zegen op al zijne pogingen afsmeekt, dus wordt aan het slot des briefs gezegd, is zeer pligtmatig, maar hij mag daarbij niet werkeloos blijven en moet van zijnen kant alles aanwenden, wat dan zijne hand te doen vindt. Dit antwoord heeft vele leden der Vergadering mishaagd, en sommige hunner gingen zoo ver, dat zij daarin eene ergerlijke ongodsdienstigheid vonden, die eener Christelijke Regering tot schande strekte.

—

Tijdingen in het laatst der afgeloopen maand Augustus van de Karimon Djawa-eilanden (Oost-Indie) ontvangen, maken gewag van bijzondere groote slangen, welke daar in de bosschen worden aangetroffen, zoodat de inlanders er tegen opzien, om tot het kappen van hout zich daarin dieper te begeven, dan volstrekt noodig is. Ten bewijze daarvan moge strekken het zoo zeldzame voorval, dat zich dezer dagen in een der bosschen heeft opgedaan. Eenige personen, van een hond vergezeld, waren in een bosch bezig een opgejaagd hert te vervolgen, doch niet slagende om het wild te vangen, werd hunne opmerkzaamheid gaande gemaakt door de golvende beweging van een boom, waarbij de vooruitgesnelde hond al blaffende stilstond. Naderbij komende, werd ontdekt, dat eene groote slang het hert had aangevallen en omstrengeld hield, om het op die wijze te dooden. Door het onophoudelijk geblaf van den hond daarin gehinderd of wel opgewonden, werd echter het hert eensklaps door het ondier los gelaten en de aanval op den hond gerigt, welke met een wrong als het ware werd verbrijzeld, terwijl het hert, oogenschijnlijk ongedeerd, was ontvlugt. De korte strijd met den hond gaf echter aan de jagers den noodigen tijd, om de reuzenslang met hunne klewangs aan te vallen en af te maken. Bij de meting der schoone, daarna afgestroopte slangenhuid werd deze bevonden te zijn 19 voet Rijnlandsch lang, bij 7 duim Rijnl. diameter

ANECDOTEN.

Een spotvogel zeide eens: „de meeste misgeboorten levert ontegenzeggelijk Engeland op." Toen men hem naar de reden van deze bewering vroeg, gaf hij ten antwoord: „omdat ieder kind van het vrouwelijk geslacht, dat daar ter wereld komt, reeds bij de geboorte *Miss* (mis) is." (*Ingezonden*).

—

Eene compagnie infanterie, welke eene menigte bagagiewagens moest dekken, zag zich door eene overmagtigen troep vijandelijke ruiters bedreigd. „Slechts courage" — riep de aanvoerder der soldaten — „zij zijn niet sterker dan wij. Laat den vijand naderen, en dan legge ieder op zijn man aan." Een guide riep daarop moedig: Ik neem er twee voor mijne rekening, een met den kogel en een met de bajonet." „Goed, dan ben ik overtollig", zeide de achter hem staande soldaat, en koos het hazenpad. (*Id.*)

—

Een gierigaard schonk aan zijnen knecht een stuk koek. Deze nam daarop eene op de tafel liggende Courant, om het geschenk daarin te wikkelen. „Ach, mijn hemel, de Courant, ik heb haar nog niet gelezen", riep de gierigaard angstig uit. „Dat is niets", zeide de schrandere knecht, „als *gij* iemand iets schenkt, dan behoort dit in de Courant te huis." (*Id.*)

CHARADES.

XXIX. Mijn eerste is wis een opperhoofd,
Mijn tweede een staat die alles rooft,
Mijn derde eene groote handelstad,
Mijn vierde heeft zijn bloei gehad,
Mijn vijfde is zeker onheilsoord,
Waarop mijn zesde wis behoort,
En toch is mijn geheel een kracht,
Het fondament van alle magt,

—

XXX. Noem een woord, waarin de letter *k* viermaal, de *e* driemaal; — de *r* tweemaal en de *l* éénmaal voorkomt.

XXXI. Wie was de wettige echtgenoot zijner dochter,

VOCAAL EN INSTRUMENTAAL
CONCERT,

ONDER DIRECTIE VAN DEN HEER
J. VONEND,
op Vrijdag, den 9 December e. k.,
IN DE CONCERTZAAL TE ASSEN.
(HET GEZELSCHAP BESTAAT UIT NEGEN PERSONEN).
Entrée:
Een Heer met eene Dame *f* 1.25.
Een Heer . . . . - 0.75.
Eene Dame . . . . - 0.50.
AANVANG 's avonds te 7 ure.

Bij den ondergeteekende is tot en met ZATURDAG den 10 dezer te bezigtigen, eene **buitengewoon vette KOE,** wegende p. m. **1000 oude ponden**, en ZONDAG geslagt aan de haak, kunnende MAANDAG ieder naar genoegen daarvan worden bediend.
ASSEN, 5 December 1853.
S. VAN OOSTEN.

UIT DE HAND TE KOOP
OM MET 1 MEI E.K. TE AANVAARDEN:

Een in de Kruisstraat te Assen zeer ter nering staand **HUIS**, waarover een gedeelte van den KOOPPRIJS kan gevestigd blijven.
Zijnde hetzelve ook **TE HUUR.**
Te bevragen bij den eigenaar H. MENNINGA.

LEES HIER!

Medicinæ et Artis Obstetriciæ Doctores, welke genegen mogten zijn de betrekking van **Gemeentelijk Geneesheer** in de Gemeente Odoorn waar te nemen, worden uitgenoodigd, om, in persoon of met vrachtvrije brieven, zich aan te melden vóór of op den

31 DECEMBER E.K.

bij den Burgemeester der Gemeente Odoorn, zullende de voordeelen aan bovengenoemde betrekking verbonden en de voorwaarden waarop de benoeming zal geschieden, den belanghebbenden, op franco te doene aanvrage, worden medegedeeld.
De Burgemeester van Odoorn,
Mr. S. H. TONCKENS.

De **KINDEREN** van wijlen HENDRIK EVERS PAPENBURG presenteren te

VERKOOPEN:

Eene **BOERENBEHUIZINGE** en **BIJGEBOUWEN**, benevens **26 Bunders BOUW-, WEIDE-** en **HOOILAND**, staande en gelegen te Papenburg en verder in de Gemeente Roden.
De VEILING zal plaats hebben te Roderwolde bij den Kastelein BEREND ROELFS WERING op

Dingsdag, 20 December

1853, des voormiddags te elf ure.
Op den volgenden dag, dus

Woensdag, 21 Decemb.

zullen op de Plaats *PAPENBURG* onder Roden, des voormiddags te 10 ure, **PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:**
50 à 60 Perceelen **SCHILHOUT, WEEKHOUT** en **STAMBOOMEN**, een **HUT op afbraak** en een Perceel **VELDVLINTEN**; terwijl op

den avond van dien dag

bij den Kastelein JAN DATEMA te Roderwolde, ten verzoeke van de Weduwe HENDRIK EVERS, publiek voor den tijd van **drie jaren** zullen worden

VERHUURD:

Zeven Perceelen **BOUW-** en **WEIDELAND** onder Papenburg, en **een mat HOOILAND** te Peizermade.
ASSEN den 6 December 1853.
H. H. VAN LIER.

HOUTVERKOOPING

IN HET
LIEVERSCHE BOSCH,
Gemeente Roden, van **300** stammen zwaardere en ligtere **EIKENBOOMEN**, benevens eene partij **EIKEN SCHELHOUT**, aldaar op wortel staande; dewelke zal plaats hebben BIJ HET HOUT op

Woensdag 14 December 1853,

des voormiddags 10 uur te beginnen.
ASSEN den 6 December 1853.
H. H. VAN LIER.

De Notaris HEPPENER te Borger zal, ten verzoeke van H. en W. ZEUBRING aldaar, op

MAANDAG DEN 12 DEC. 1853,

DES MORGENS PRECIES TE 10 UREN,
ten huize van den kastelein JAN SMIT te Borger,
AAN DE GENOEGBIEDENDEN

PUBLIEK VERKOOPEN:

EENE BOERENPLAATS,

staande en gelegen te Westdorp, gemeente Borger, bestaande uit eene **beste BEHUIZINGE**, met uitmuntende **BOUW- HOOI-** en **WEIDELANDEN, VEEN-** en **HEIDEGRONDEN**, thans door J. NIJKEUTER meijersgewijze bewoond.
N.B. Indien de PLAATS in zijn geheel mogt worden **geveild**, zal ten minste de
HELFT DER KOOPPENNINGEN
daarop tegen EERSTE HIJPOTHEEK gevestigd kunnen blijven.
BORGER, 30 Nov. 1853.
HEPPENER, Notaris.

OP DINGSDAG, 13 DECEMBER 1853,

des morgens te 10 uren, ten huize van H. OOSTING te *Nieuwbuinen*, gemeente *Borger*, zal ten overstaan van Mr. L. KNIPHORST Notaris, te *Emmen*,

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

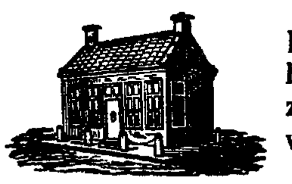

Het zoogenaamde **MARKTSHUIS** aldaar, met de daarbij behoorende **GROND**, ten verzoeke van de MARKTGENOOTEN van *Buinen*.
L. KNIPHORST.

OP VRIJDAG 16 DECEMBER 1853,

zullen ten overstaan van Mr. L. KNIPHORST, Notaris te *Emmen*, te *Exloo* op de MARKTEGROND aldaar,

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

Driehonderd zware op stam staande **EIKEN**, ten verzoeke van de MARKTGENOOTEN van *Exloo*.
L. KNIPHORST.

AANZIENLIJKE HOUTVERKOOPING

OP DEN HUIZE TER HEIJL,

nabij de **Leek.**

Op WOENSDAG den 14den December 1853 en volgende dagen, telkens des voordemiddags **precies te 10 uur**, zullen

PUBLIEK WORDEN VERKOCHT:

I. Ruim **300** buitengewoon schoone, zeer zware en lange **BEUKENBOOMEN**, waaronder geschikt voor MOLENSTAMPERS, alsmede voor MOLEN- en STELMAKERS.
II. Eene groote partij bijzonder gladde **ESSCHENBOOMEN**, en
III. Eene aanzienlijke partij **EIKEN**, van onderscheidene zwaarte en lengte en deugdzaam Hout.

BOELDAG

OP DEN HUIZE TER HEIJL.

OP ZATURDAG 17 DECEMBER 1853,

des voordemiddags precies te 10 uur,
zullen worden **verkocht** op den Huize TER HEIJL:

Onderscheidene **MEUBELAIRE GOEDEREN, Boerengereedschappen** en **vele andere Goederen**, als: KASTEN, SPIEGELS, TAFELS, STOELEN, LEDEKANTEN, eenig PORSELEIN en ander AARDEWERK, BEDDEN, MATRASSEN, ENZ.; WAGENS, EIDEN, PLOEGEN, ongeveer 25 Voeren HOOI, eene partij HAVER en STROO, een groot Blok MEST, WRINGEN, een SCHEEPJE, VISCHKAREN, VISCHNETTEN, BROEIRAMEN, eene groote partij OUD HOUT en IJZER, benevens eene kleine **BRANDSPUIT.**

Mr. C. DE RANITZ, Notaris.

OP DINGSDAG 13 DECEMBER

1853, 's MORGENS PRECIES TE 10 UREN,
in de Lemzijd te Gieten, bij den Straatweg,

PUBLIEKE VERKOOP

van pl. m. **400** stuks zware en lange **EIKEN**, toebehoorende aan de Erven ALINGH & BRAAMS.
Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP WOENSDAG 14 DECEMB. 1853,

OP DE PLAATS TE ZUIDLAARDERVEEN,

toebehoorende aan de Erven MULDERS te *Vries*, en den heer TAMMINK te *Zuidlaren*, te beginnen 's morgens te 10 uren,

PUBLIEKE VERKOOP

van pl. m. **300 stuks ZWARE EIKEN BOOMEN**, tot alle **timmerhout** geschikt.
Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP VRIJDAG 16 DEC. 1853,

des morgens te 11 uren,

ten huize van H. J. HOGENESCH te Gasselternijveen, gemeente Gasselte;

PUBLIEKE VERKOOP

van 2 stukken best HOOILAND, aan de Oostermo... sche Vaart te Gasselterboerveen, het *Participanten-...* genaamd, groot pl. m. $1\frac{1}{2}$ bunder, behoorende tot VEENMARKTE van Gasselternijveen.
Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP ZATURDAG 17 DEC. 185[3]

's morgens te 10 uren,

ten huize van B. VAN REIN te Gasteren, gemeente Anlo,

PUBLIEKE VERKOOP

van eene groote

KEUTERIJ,

te Gasteren, gemeente Anlo, bestaande in: **HUIS HOF**, en 6 mudden BOUWLAND op de Esch, pl. 12 bunders VELD en een stuk GROENLAND in Mars, groot 4 bunders, alles toebehoorende aan E. BOOIJS HOUWING te Gasteren.
Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

OP WOENSDAG 21 DECEMB. 185[3]

's morgens te 10 uren,
ten huize van ROELOF SMEENGE te Tinaarlo, gemeente Vries,

PUBLIEKE VERKOOP

van eene

BOERENPLAATS

te Tinaarlo, met alle daarbij behoorende LANDERIJEN en VELDGRONDEN, toebehoorende aan de Wedw. Erven JACOB POLLING te Tinaarlo.
Notaris Mr. C. E. KNIPHORST.

VRIJDAG DEN 9 DECEMBER 185[3]

AAN TE VANGEN VOORDEMIDDAGS TIEN URE

HOUTVERKOOPING

in het MANTINGERBOSCH, gemeente Westerbork, van ongeveer **500** extra fraaije zware **EIKEBOOMEN**, geschikt voor SCHEEPSBOUWERS, AANNEMERS, TIMMERLIEDEN enz.
Zoo **noodig** wordt deze VERKOOPING den volgenden dag d. i. ZATURDAG voortgezet.
WESTERBORK, 5 December 1853.
Notaris Mr. J. T. KIJMMELL.

BURGERLIJKE STAND.

HOOGEVEEN, 27 Nov.—4 Dec. Ondertr.: A. Schelhaas [en] N. Masselink. — Geh.: A. Annen met A. W. Sempel; H. B[en]jamins met J. Pastoor; S. Coelingh met H. Hartman; J. W[es]selaar met R. Slaa. — Bev.: H. Thalen Hz., geb. van Go[...], van z.; A. Slomp, geb. Kuik, van d.; J. Koekkoek, [geb.] Scholten, van d.; F. Raidt, geb. Scholten, van z. — Ove[rl.]: Klaasjen Jentien Uiterwijk, 2 j. en 4 m.; Jan Zwiers, rui[m ...] m.; Grietien Jacobs Kats, weduwe van J. A. Metselaar, 6[...]; Bartha van Veen, ongeh., 26 j.; Pieter Steen, 15 j.

MEPPEL, 25 Nov.—2 Dec. Bev.: A. Veenstra, geb. de [...], van d.; E. Frank, geb. Godfried, van z.; J. Konstapel, [...] Nijmeijer, van z. — Overl.: J. de Vries, 19 j., vr.; A. J[...]mer, wed. van J. Withaar, 79 j. en 8 m.; J. ten Brink, [...] vr.; [...] ten Brink, [...]; J. [...], [...] j.

COEVORDEN, 27 Nov.—4 Dec. Ondertr. A. A. B[...], [...]geant en A. C. M. Wesselink, ingeschreven te Leijden. — Be[v.]: G. Bakker, geb. Kollen, van z.; J. Hilbers, geb. Kamphui[s], van d. — Overl. C. Wieringa, echtgenoote van Jan Jacobs, 4[...]

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 6 Dec.

Tarwe, Jarige	70	N.pd.	*f* 0.00	Boekweit, zand	65	N.pd. *f* [...]
„ N. Oml.	68	„	„ 12.35	„ „	67	„ „ [...]
dito.	70	„	„ 12.85	„ veen	64	„ „ [...]
„ „ Old.	68	„	„ 12.15	„ „	66	„ „ [...]
„ „ „	70	„	„ 12.65	Paardeboonen. . *f*		6.50 à [...]
Rogge, N. Inl.	66	„	„ 9.05	Groene Erwten. „		12.00 à 1[...]
„ O. „	68	„	„ 10.25	Graauwe „ „		11.00 à 1[...]
„ „ „	70	„	„ 10.85	Koolzaad . . . *f*		11.75 à 1[...]
Haver. N. dikke	40	„	„ 3.60	Gort, grove . „		12.50 à 1[...]
„ „	48	„	„ 4.40	Gort, parel . „		15.00 à [...]
„ Voer	35	„	„ 3.00	Olie, raap per vat		38,50 à [...]
„ „	40	„	„ 3.65	Raapkoeken. . . .		. à 0[...]
„ Zwarte	35	„	„ 2.85	Lijnkoeken		00.00 à 0[...]
„ „	40	„	„ 3.55	Boter ¼ ton. . . .		00.00 à 0[...]
Garst, N. wint.	54	„	„ 6.00	Boter ⅛ „		à 0[...]
„ „ „	56	„	„ 7.40			
„ „ zomer	54	„	„ 6.00			
„ „ knob.	60	„	„ 7.50			

ZWOLLE, 2 Dec. Tarwe f 14,00 a f 15.75. — Rogge f [...] à 11.00. — Boekweit f 7.00 à f 8,25. — Aardappelen f 2,55 [à] *f* 3.40. — Boter per ⅛ ton f 19,50 à 20,50; per ℔ f 0,90 a *f* 1[...]

STEENWIJK, 5 Dec. Rogge *f* 10,00 à 10,75. Boekweit *f* 7[...] a *f* 8.25. — Boter per ⅛ ton 19,50.

OLDEMARKT, 3 Dec. Boter ⅛ vat *f* 19,25 a 50.

AMSTERDAM, 3 Dec. TARWE, ROGGE, GARST [en] HAVER zonder handel. — BOEKWEIT aan benoodigden [tot] verhoogde prijzen; 125 ℔ Holsteinsche *f* 230; 122 ℔ Rijn *f* 2[...]; 120, 121 ℔ Vriesche aan de Zaan *f* 270, 273. — KOOLZA[AD] dadelijk en in deze maand £ ½ hooger; op levering onverand[erd] op 9 v. Olie in Dec. £ 71; April £ 72½; Sept. en Oct. £ [...] LIJNZAAD zonder handel. — RAAPOLIE dadelijk stijf; levering prijshoudend; op 6w. *f* 38,75; Vliegend *f* 37,50, 1o. Mei *f* 39, 25, Sept. *f* 38; Oct. *f* 38, 25; Nov. *f* 38,25. LIJNOLIE op het Voorjaar flaauw; op 6w. *f* 31; Vlie[gend] *f* 29,75; 1o. Maart, April en Mei *f* 30. — HENNEPOLIE [op] 6w. *f* 38,25; Vliegend *f* 37. — RAAPKOEKEN per 1040 [stuks] *f* 84 a 86. — LIJNKOEKEN per 104 stuks *f* 11 a 14.

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 5 Dec. 1853.

			GEBLEVEN.
Nederl. W. S.	2½	pct.	61 5/16
„ „	3	„	73 5/8
„ „	4	„	92 9/16
Amort. Synd.	3½	„	
Handelm.	4½	„	
O. I. Leening	4	„	92 11/16
Aand. Holl. Spoorw.			
Aand. Rijn Sp.	4½	„	
Haarl. Meer	5	„	
Rusl. Ob. Hope	5	„	103¾
Dito 1828/29	5	„	102½
Cert. 1831/33	5	„	94½
Dito 1840	4	„	89⅛
Dito Stieglitz	4	„	87½
Ins. in Assign.	6	„	
Cert. van dito	6	„	68⅞

			GEBLE[VEN.]
Polen. Oblig.	4	pct.	82[...]
Spanje. Oblig.	1	„	21[...]
Obligatiën	3	„	45[...]
Binnenl.	3	„	41[...]
Amortisable			
Bewijz. Coup.			5[...]
Oostenrijk,			
Oblig. Goll	5	„	
„ „	4	„	
„ Metal.	5	„	76[...]
„ „ N.	5	„	91[...]
„ „	2½	„	39[...]
Belgie, Cert.	2½	„	49[...]
Rothschild	2½	„	56[...]
Portug., Lond.	5	„	
„	4		
Amerika Bank-Act.			

TER BOEK- EN COURANTDRUKKERIJ
VAN M. T. Sz. GRATAMA, te Assen.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van 1 December.

De beraadslagingen over Hoofdstuk V der Staatsbegrooting voor 1854 (Binnenlandsche Zaken) zijn voortgezet.

Art. 71—81 worden, na korte discussie over enkele daarvan, aangenomen en vervolgens de beraadslagingen over de VIIde Afdeeling (Onderwijs) geopend.

De heer *Groen van Prinsterer* houdt over dat onderwerp eene uitvoerige rede. Bij den twijfel of de wet op het onderwijs wel spoedig tot stand zou kunnen komen, onderzoekt hij, wat nu reeds, niet eens door partiële wetten, maar volgens bestaande wetten en verordeningen, naar den zin en geest daarvan, voor het bijzonder en openbaar lager onderwijs en voor het hooger onderwijs zou kunnen worden verrigt. — Hij behandelt op dat terrein: 1o. het bijzonder lager onderwijs. Hier wenscht hij gevolgd te hebben, althans in de hoofdtrekken, het voorbeeld van den afgetreden minister *Thorbecke*, wien hij hulde en dank brengt voor zijne circulaire van 2 December 1849, terwijl hij zich overigens refereert aan de uitmuntende wijze, waarop die Minister, in de zitting van 24 November 1852, de belangen en regten van het bijzonder onderwijs verdedigd heeft. — 2o. het openbaar lager onderwijs. Hij onderzoekt dienaangaande: *a.* welke de bedoelingen der anti-revolutionaire partij in dat opzigt zijn. Men wenscht dat bij het openbaar schoolwezen ook in het oog zullen worden gehouden de eischen en regten der Kerk. Die inrigting moet zóó zijn, dat van Staatswege acht worde geslagen op de wezenlijke godsdienstige behoeften der Natie, gelijk die zich in de verschillende godsdiensten openbaart. — *b.* wat die partij van dit Ministerie verlangt en verwacht? Geen Staats-commissie, maar erkenning door het Gouvernement, dat de gemengde school *facultatief* zij. De geest der wet van 1806 heeft ja vereeniging van gezindheden op de school ondersteld, maar het voorschrift is: christelijke opleiding. Dus geen wering van Bijbel, volkshistorie of van het christelijk element op de openbare volksschool; waar dus splitsing mogelijk is, moet zij plaats hebben. — *c.* welke de hoofdlijnen zijn, waarop deze partij, ten aanzien van het openbaar lager onderwijs, de aandacht der Regering wil gevestigd hebben. Die hoofdlijnen zijn: *a.* van Staatswege worde ook voor de opvoeding gezorgd; geen scheuring of scheiding tusschen onderwijs en opvoeding; *b.* de opvoeding zij christelijk; *c.* dit christelijk element worde niet overgelaten aan de beoordeeling van de burgerlijke autoriteiten, maar toetsing aan den eisch en de behoefte der gezindheden; *d.* de geheele regeling legge zoo min mogelijk dwang op, maar late zooveel mogelijk vrij om de ontwikkeling der Natie te bevorderen. — 3o. het hooger onderwijs. Bestrijding van het denkbeeld in de memorie van toelichting nedergelegd, dat bij de benoeming der hoogleeraren alleen moet gelet worden op de behoeften der wetenschap en niet op die der Hervormde Kerk. Voorts betoogt hij: er is periculum in mora, omdat *a.* het akademisch onderwijs veel te wenschen overlaat; er moet meer vrije ontwikkeling der wetenschap, minder dwang zijn; vermeerdering van het getal hoogleeraren, vooral zoo, dat er acht worde gegeven op de verscheidenheid der rigtingen in de wetenschap. Er moet meer polemiek, meer grooter strijdperk zijn; de akademie moet meer zijn brandpunt van discussie, waar, door den gloed der discussie, de wetenschap zelve al meer en meer worde ontwikkeld. Door gebrek aan dien strijd, geboren zijns inziens uit het element van vredelievendheid onzer Natie, heeft zich eene jammerlijke eenzijdigheid gevormd, die in hare conventionele eigenwijsheid het monopolie eener coterie gevestigd heeft. Twee voorbeelden van het verderfelijke dier strekking: 1o. de waardering der anti-revolutionaire partij, door bekwame schrijvers als dr. *Fruin* en den heer *van Reesema*, haar schetsende als tot bederf des Lands, aanstokende twist en tweedragt willende een middeneeuwschen toestand en een despotisme van *Lodewijk XIV*, verbonden aan de verouderde leerstellingen der Dordsche kerk, en aan den anderen kant den bekwamen talentvollen landgenoot *Heemskerk* (lid der Kamer), menigmaal een scherp teregtwijzer der anti-revolutionaire partij, maar die nog zoo onlangs bij opzettelijk onderzoek als zijne bevinding te kennen gegeven heeft, dat de anti-revolutionaire partij de stellingen voortzet van mannen als *Guizot* en *Burke*, hetgeen die schrijver staafde uit eene reeks citaten uit de geschriften van den spreker zelven. Maar 2o. het eigen antwoord der Ministers, dat niet gelet behoeft te worden op de verscheidenheid van rigting in de Hervormde Kerk. Ook deze beschouwing is een gevolg van die eenzijdigheid waarop de spreker wees. Hij eindigt met de betuiging, dat hij: *a.* geen reactie vraagt; *b.* in zijn betoog gedachtig is geweest aan het regt van allen; *c.* en niets gevraagd heeft, dan wat met billijke en regtmatige wenschen overeenkomt. En waarom heeft hij in den loop zijner rede aandrang gebezigd? Om reden hij gedachtig was: 1o. aan den aard der rigting van de anti-revolutionaire partij (die hij noemt de Christ. hist. partij); 2o. aan den langen tijd, welke reeds aan het onderwerp is besteed; 3o. aan hetgeen de partij van dit Ministerie te wachten heeft. (Dat Ministerie heeft z. i. eene andere roeping, dan wat hij noemt eene protestantsche opgewondenheid sussen); 4o. gedachtig eindelijk aan het belang van het Kabinet zelf. Hier herinnert hij, hoe de rigting der anti-rev. partij heeft medegewerkt tot het ontstaan en instandhouding van het Ministerie, dat zijne partij altoos volgens de eigenaardigheid harer beginselen wil blijven ondersteunen. Hij voegt er nog bij, dat het Ministerie zeker niet uit het oog zal verliezen, dat door de tegenwoordige omstandigheden en door de verhouding der partijen in de Kamer, de anti-revolutionaire partij voor het Ministerie, zoo al niet een onmisbaar, dan zeer zeker een bruikbaar element is.

Nadat nog de heeren *Bosscha*, *van Lennep*, *Gevers van Endegeest* en *van der Brugghen*, de drie eersten ook over de artikelen kunsten en wetenschappen, de laatstgenoemde meer bijzonder tot ondersteuning der gevoelens van den heer *Groen van Prinsterer*, het woord gevoerd hadden, werden de verdere beraadslagingen tot morgen ochtend ten 11 ure uitgesteld.

Zitting van 2 December.

De beraadslagingen over de kosten van het openbaar onderwijs zijn in de Tweede Kamer vervolgd.

De heer *v. Goltstein* stelt zich voor, enkele opmerkingen, in den loop der beraadslaging gemaakt, te beantwoorden, meer bepaald het aangevoerde door den heer *Groen van Prinsterer*, alleen voor zoover betreft, diens aanmerkingen betrekkelijk het *hooger* onderwijs, en wel in het bijzonder omtrent het godgeleerd onderwijs op de hoogescholen, waarover in het voorloopig verslag de wensch was geopenbaard, dat de *verschillende rigtingen*, die er in het Hervormd kerkgenootschap bestaan, op de hoogescholen vertegenwoordigd zouden moeten worden. Dat denkbeeld is door den heer *Groen* ondersteund, terwijl van de andere zijde werd aangevoerd, dat het, met betrekking tot dit vak van het hooger onderwijs alleen te doen is om eene wetenschappelijke opleiding in de godgeleerdheid, welk laatste gevoelen de regering toegedaan is. *Geen van beide* denkbeelden echter is sprekers verlangen. Hij beroept zich op het organiek besluit van 1815, ten betooge dat daarbij ontwijfelbaar beoogd is de vorming van kweekelingen in de leer der Hervormde godsdienst. Het komt dus naar zijn inzien niet alléén aan op wetenschappelijke, maar ook te gelijk op eene godgeleerde opleiding, op zoodanige wijze als overeenkomstig is met de leerstellingen der Hervormde godsdienst in het algemeen, zonder dat daarom dat onderwijs leerstellig behoeft te zijn. Maar er moet eenheid in het godsdienstig onderwijs zijn. Er bestaat daarenboven, indien het al voor uitvoering vatbaar was, geene noodzakelijkheid, om de verschillende rigtingen in het Hervormde kerkgenootschap bij het godgeleerd onderwijs te doen vertegenwoordigen, vermits toch, gelijk bekend is, de drie Hoogescholen elk afzonderlijke rigtingen volgen. Hij bestrijdt vervolgens de meening van den heer *Groen*, dat er eene verachtering zou zigtbaar zijn in de wetenschap in het algemeen en in het staatsregt in het bijzonder. Hij gelooft integendeel dat die vakken tegenwoordig zich op een hooger trap van ontwikkeling bevinden, terwijl de heer *Groen* in gebreke is gebleven zijne bewering te staven. — In antwoord op den heer *Bosscha*, neemt hij diens bedenkingen op over de daarstelling eener weerkundige inrigting en de oprigting eener sterrewacht te Utrecht. Hij betoogt het nut en de doelmatigheid dezer en der overige inrigtingen aan de hoogeschool te Utrecht.

De heer *v. Rappard* is, met den heer *Groen*, van oordeel, dat op de scholen zoowel in opvoeding, als in onderwijs moet worden voorzien. Hij heeft zich alzoo voor afzonderlijke scholen verklaard, en gemeend, dat, als de wet van 1806 dit verhindert, die wet moet worden opgeheven, en dat nog wel in deze zitting, ten einde aan het voorschrift der Grondwet te voldoen, die, nu zij eenmaal bestaat, behoort te worden nageleefd, maar in eenen monarchalen zin, en geenszins met een Koning in naam en een minister als Regent, en derhalve onder eene vermomde Republiek.

De heer *van Reede van Oudshoorn* ondersteunt het gevoelen der heeren *Gevers* en *van Lennep*, gisteren ontwikkeld, namelijk de wenschelijkheid eener splitsing tusschen het onderwijs in de geschiedenis en in de letterkunde. Vervolgens bespreekt ook hij even als de heer *v. Goltstein*, de meteorologische inrigting te Utrecht, in gelijken zin als die spreker, en meest gerigt tegen de opmerkingen en twijfelingen over het nut dier inrigting door den heer *Bosscha* geopperd.

De heer *van Hoevell* heeft na eenige aanmerkingen te hebben gemaakt op hetgeen door de heeren *Groen* en *v. d. Brugghen* in 't midden is gebragt, te kennen gegeven, alsnu te hebben vernomen, wat hunne partij verlangt; — namelijk de bevoegdheid, om van Staatswege gezindheids-scholen te kunnen oprigten, en daarbij de eischen van de Kerk in 't oog te houden. Hij heeft van zijne zijde daarbij gevraagd, bij de talooze kerkgenootschappen hier te lande, van welke Kerk?— Hem is voorgekomen, dat onderwijs een gedeelte is der opvoeding en dat als daarbij aan de eischen van al de gezindheden moet worden voldaan, het nationale onderwijs zal verdwijnen en een kerkelijk onderwijs daarvoor in de plaats zal worden gesteld, en alzoo de eerste stap zou worden gedaan tot ontbinding van de natie.

Na den heer *v. Hoevell* heeft de heer *Schimmelpenninck v. d. Oije* het woord gevoerd, en zich daarbij tegen de invoering van gezindheids-scholen verklaard, als aanleiding gevende tot godsdienst-geschillen, aan welke de Staat vreemd moet blijven.

De Minister van Binnenlandsche Zaken merkt op, dat door de belangrijke redevoeringen van gisteren en heden, de behandeling van de begrooting eenigermate op den achtergrond is geraakt. Met belangstelling heeft hij de gewigtige discussiën gevolgd. Veel heeft hij gehoord, dat bij het ontwerp eener wet op het hooger en lager onderwijs in acht moet worden genomen. Hij kan thans al de sprekers niet volgen. Hij zou welligt te veel zeggen voor de tegenwoordige gelegenheid; en te weinig om in en buiten de Kamer wel te worden begrepen. Hij zal zich dus bepalen, tot die punten welke z. i. antwoord vereischen. De Minister verklaart zich gunstig omtrent het tot stand brengen eener wet op het onderwijs, maar kan deswege thans niet bepaald antwoorden. Vervolgens behandelt hij de navolgende drie punten: 1o. over het bijzonder onderwijs; 2o. over het openbaar onderwijs; en 3o. over het hooger onderwijs. Wat het 1e betreft is hij niet tegen bijzondere scholen, op grond der bij de wet erkende vrijheid, maar wil de verordeningen handhaven, zonder Ministerielen willekeur. Op het 2e punt beantwoordt hij de bedenkingen van den heer *Groen* omtrent de gemengde scholen; de Regering is met het oog op de bestaande verordeningen tot hare handhaving gehouden, en vraagt, schoon hij het in 't afgetrokkene eens is dat onderwijs en Christelijke opvoeding hand aan hand moeten gaan, of de Regering bij *de wet* voor zoodanig Christelijk onderwijs zorg moet dragen. En wat het 3e punt aangaat, meent de Regering, dat zij bij de benoeming van hoogleeraren zich *niet* bevindt op kerkelijk terrein, maar dat zij daarop letten moet: of men aan den te benoemen persoon, als mensch en als wetenschappelijk gevormd mensch, de opleiding mag toevertrouwen van hen die eenmaal als leeraren in de godsdienst zullen moeten optreden.

De Minister is vervolgens overgegaan tot eene beantwoording van enkele vragen door sommige sprekers gedaan. Hij heeft daarbij verklaard: dat de Regering niets liever verlangt, dan de aangelegenheden van kunsten en wetenschappen uit een hooger oogpunt te beschouwen dan volgens een der sprekers tot hiertoe het geval geweest is. Wijders zegt de Minister, dat er meermalen sprake is geweest van de oprigting van een nieuw Observatorium te Leyden, doch dat men opgezien heeft tegen de kosten, welke 70 à 80,000 gulden zouden bedragen. Men heeft die te minder op de begrooting durven plaatsen, omdat er uitzigt bestaat, dat er een goed Observatorium te Utrecht zal worden opgerigt. De Regering deelt in den wensch om sommige vakken, welke tot hiertoe door een Hoogleeraar werden gedoceerd, te splitsen. Hij zal in een volgend jaar, zoo het hem dan mogt gegeven zijn, wederom eene begrooting te ontwerpen, het tot een bepaald punt van onderzoek maken, of het wenschelijk is, tot bevordering van het opgegeven doel, meerdere sommen voor tractementen van Hoogleeraren uit te trekken. — Ten slotte beantwoordt de Minister nog eenige bedenkingen van de heeren *v. d. Brugghen* en *Mackay*. Eindelijk zegt de Minister, dat de bezwaren door den heer *Mackay* nopens het middelbaar onderwijs aangevoerd, mede bij de behandeling der wet op het onderwijs naar in overweging kunnen worden genomen.

Na den Minister heeft de heer *Thorbecke* het woord genomen. — Na nog eenige woordenwisselingen heeft de heer *Groen* zijn leedwezen betuigd over de strekking, die hij meende te ontwaren bij de tegenwoordige Regering, om de staatkunde der vroegere te volgen, en heeft hij gemeend de bewindslieden te moeten waarschuwen, van de anti-revolutionaire partij niet te ligt te tellen, en wel te bedenken, dat de strijd van April nog voortduurt, en deze partij geene transactie begeert.

De beraadslaging zal morgen worden voortgezet.

De Eerste Kamer is heden bijeengekomen. De heer *de Villers de Pite* heeft zitting genomen. Maandag zal de Kamer beraadslagen over de vraag, of de heer *Jordens*, als kantonregter te Deventer herbenoemd, met het aanvaarden dezer betrekking, al of niet lid der vergadering is gebleven.

Zitting van 3 December.

In de bijeenkomst van heden is van wege Z. M. den Koning ingekomen een ontwerp van wet, ter regeling van het armbestuur. De Kamer heeft besloten, hetzelve naar de afdeelingen te verzenden.

Verder is ingekomen een afschrift van het dezer dagen met Hanover gesloten post-verdrag, met een geleidenden brief van den Minister van Binnenlandsche Zaken. Een en ander is in handen gesteld van eene commissie, bestaande uit de heeren *ten Cate*, *v. Bosse*, *v. Wintershoven*, *v. Franck* en *Boeije*.

Daarna zijn de beraadslagingen over het *vijfde* hoofdstuk der staatsbegrooting, voor de kosten der Binnenlandsche Zaken, voortgezet.

Ten aanzien van de akademie van Utrecht heeft de heer *v. Reede* eenig bezwaar geopperd, hierin bestaande, dat, wanneer het thans aanwezige emeritaat voor de geneeskundige faculteit zal zijn aangevuld, aan die instelling één buitengewoon hoogleeraar in de regtsgeleerdheid aanwezig zal zijn, de eenige in het Land, welks bezoldiging beneden het bij het organiek besluit gestelde minimum van *f* 1600 is gebleven. Hij heeft verklaard, deswegens geen amendement te willen voorstellen, maar alleen de zaak onder de aandacht van het hoog bestuur te hebben willen brengen.

De heer *v. d. Brugghen* heeft te kennen gegeven, af te zien van zijn voornemen, om de aanstelling van een vierden hoogleeraar bij de godgeleerde faculteit aan de academie van Utrecht voor te stellen; geenszins, omdat hij overtuigd is, dat het der Vertegenwoordiging niet geoorloofd zoude wezen, om bij de Regering op vermeerdering van uitgaven aan te dringen, maar in het belang van het ministerie zelf, opdat het, bij de weinige geneigdheid, om aan de vorderingen van de partij, tot welke hij behoort, toe te geven, zich, bij eene afstemming van een dergelijk voorstel, geene verkeerde denkbeelden zoude vormen van de eigenlijke kracht der bedoelde partij.

Nadat de minister had geantwoord op de bedenkingen van den heer *v. d- Brugghen*, is beraadslaagd over de afdeeling der begrooting, betreffende Kunsten en Wetenschappen, bij welke gelegenheid de heer *Thorbecke* in het breede zijne denkbeelden heeft uiteengezet en toegelicht over de betrekking der regering tot de beoefening der kunsten en wetenschappen. — De heer *Hoekwater* heeft de aandacht gevestigd op de Delftsche Academie en gemeend, dat de Regering niet genoeg doordrongen schijnt te zijn van het gewigt dier inrigting. De heeren *Wintgens*, *Schimmelpenninck v. d. Oye*, *Gevers*, *Baud* en *Rijk* hebben uit verschillende oogpunten het nut dier inrigting besproken. — De heer *v. Hoëvell* ondersteunt het denkbeeld van den heer *Thorbecke*, om de opleiding voor de indische dienst naar eene der Hoogescholen over te brengen. — Z. Exc. de minister antwoordt op de in 't midden gebragte bedenkingen. Volgens hem, moet de Academie van Delft in stand worden gehouden; is eene gedeeltelijke

wijziging dier inrigting welligt wenschelijk, doch moet aanvankelijk de tegenwoordige inrigting behouden blijven, zoo lang omtrent de noodzakelijke veranderingen geene bepaalde wijziging zal zijn gedaan. — De art. 96—98 zijn daarop goedgekeurd.

Vervolgens is beraadslaagd over art. 99, betreffende de historische gedenkteekenen. Over deze aangelegenheid hebben 't woord gevoerd de heeren *van Lennep*, *Thorbecke* en de Minister. Zonder discussie zijn aangenomen een aantal artt. tot het 136 art., bij de beraadslaging waarover, de heer *Westerhoff* heeft aangedrongen op de geheele afschaffing van het premiestelsel op de visscherij. Verscheidene sprekers hebben dat stelsel verdedigd.

Het geheele hoofdstuk der begrooting voor de Binnenl. Zaken wordt daarop, met algemeene stemmen, aangenomen, en de zitting verdaagd tot Maandag, als wanneer over het Hoofdstuk, betreffende de Herv. Eeredienst, zal worden beraadslaagd.

Naar aanleiding van het den 19den l.l. door de Tweede Kamer genomen besluit, heeft weinige dagen later in hare afdeelingen het nader onderzoek plaats gehad van het voorstel van negen leden **tot afschaffing van den accijns op het geslagt en van het tonnegeld der zeeschepen.** Te dier gelegenheid zijn 61 leden der Kamer in de afdeelingen tegenwoordig geweest; waaronder zich acht der onderteekenaren van het voorstel bevonden.

I. Vele leden hebben de aanmerking niet kunnen terughouden, dat het voorstel het vermoeden wettigt, dat de voorstellers zich bij dezen hunnen stap vooral, zoo niet uitsluitend, door staatkundige beweegredenen hebben laten leiden; zoodat men hier minder aan eene poging tot bevordering van het algemeen welzijn, dan aan eene politieke demonstratie te denken hebbe. — II. De vraag, of het in het algemeen raadzaam zij, dat een voorstel tot afschaffing van belastingen uitga van de Tweede Kamer, werd door vele leden ontkennend beantwoord. — III. Zeer vele leden hebben ook geen toestemmend antwoord kunnen geven op de vraag, of het in den tegenwoordigen toestand van Europa raadzaam zij, dat hier te lande tot eene blijvende vermindering van belastingen ten bedrage van meer dan zestien tonnen gouds worde overgegaan. — IV. Omtrent de vraag, of de voorstellers teregt tot de in hunne memorie van toelichting aangeduide slotsom gekomen zijn, dat de tegenwoordige finantiële toestand des Rijks toelaat, twee middelen voortdurend aan 's Rijks inkomsten te ontnemen, heeft men in de eerste plaats het oog gevestigd op de bijdragen uit de koloniale geldmiddelen, die in de laatste jaren zoo aanmerkelijk hebben bijgedragen om evenwigt tusschen Rijks ontvangsten en uitgaven te doen ontstaan en overschotten te doen geboren worden. Vrij algemeen heeft men niet kunnen ontveinzen, wat omtrent dit belangrijk punt in de memorio van toelichting voorkomt met bevreemding te hebben gelezen. — V. Daar het voorstel ook gegrond is op de stelling, dat, geheel afgescheiden van de koloniale bijdragen, een gestadige vooruitgang in de Staatsinkomsten plaats vindt, heeft het een hoofdpunt van beschouwing uitgemaakt, of deze vooruitgang van dien aard is, dat men met volkomen gerustheid op den duur van twee der bestaande middelen kan afzien. Ook dit werd door zeer vele leden geenszins toegestemd. — VI. Ook is het voorstel in verband beschouwd met de vermoedelijke Staatsbehoeften zoowel voor 1854 als voor de volgende jaren en met de in de memorie van toelichting voorkomende stelling, dat de werkelijke uitgaven voor 1854 waarschijnlijk omstreeks twee millioen minder zullen bedragen dan het eindcijfer der Staatsbegrooting voor dat jaar. Ook in deze gunstige verwachting verklaarden zeer vele leden niet te kunnen deelen. — VII. De vraag, of het gedane voorstel op zich zelf aannemelijk is, en of daardoor het doel zou worden bereikt, dat de voorstellers, volgens de memorie van toelichting, beoogen, werd mede ontkennend beantwoord. — VIII. Wat den accijns op het geslagt betreft is gebleken, dat die, in stede van 10 cents het Ned. pond, zooals de voorstellers zeiden, slechts 5 cent bedraagt. — IX. Indien men alzoo moet aannemen, dat de Rijksaccijns van het vleesch door elkander in plaats van 10 slechts 5 cents per pond bedraagt, is het de vraag, of bij eene afschaffing der belasting gegrond uitzigt zou bestaan, dat de prijs van het vleesch met nagenoeg dat bedrag zou verminderen. Ook dit meenen zeer vele leden ernstig te mogen betwijfelen. — X. Maar gesteld nu eens, dit ware werkelijk het geval, wie zouden dan — en dit is, naar het gevoelen der groote meerderheid, het hoofdpunt, dat de zaak beslist — door de afschaffing van den accijns op het rund- en kalfsvleesch worden gebaat? Met andere woorden, op welk gedeelte der bevolking kan men rekenen, dat deze accijns voornamelijk drukt? Het antwoord van verre de meeste leden heeft geen ander kunnen zijn, dan: — het meest vermogende of ten minste het meer gegoede deel der Natie. — XI. Ook in het belang der gemeenten werd de afschaffing van den accijns op het geslagt afgekeurd. — XII. In de laatste plaats is de voorgestelde afschaffing van het tonnegeld der zeeschepen in overweging genomen. Daarbij hebben eenige leden verklaard, op grond van het door hen voorgestaan beginsel, om handel en scheepvaart zoo veel mogelijk van alle belemmeringen, waarmede deze te strijden hebben, te bevrijden, of sterk voor dadelijke afschaffing gestemd te zijn, of wel ze onder andere omstandigheden, en dus zoodra de finantiële toestand des Rijks zulks toelaat, allezins wenschelijk te achten. Verre de meeste leden echter gaven te kennen, dat zij zich tegen het denkbeeld, om, door eene afschaffing van het tonnegeld, de middelen der schatkist met een half millioen gulden 's jaars te verminderen, voor alsnog met nadruk moesten verzetten.

... bedenkingen en bezwaren heeft de **zeer groote meerderheid der leden, die aan het onderzoek hebben deel genomen, zich tegen de aanneming van het voorstel verklaard.**

Redevoering door den heer Mr. P. v. d. Veen, *uitgesproken in de Zitting van de Tweede Kamer der Staten Generaal van 30 Nov., bij gelegenheid der beraadslagingen over de staatsbegrootingen en wel over het onderdeel Waterstaat van het Hoofdst. V (Binn. Zaken).*

Met genoegen heb ik uit deze begrooting en uit de woorden van den heer Minister van Binnenlandsche Zaken, bij de algemeene beschouwing over dit hoofdstuk gesproken, bemerkt, dat de Regering wil blijven voortgaan op den weg, gedurende de laatste jaren gevolgd, om namelijk krachtig te ondersteunen die ondernemingen, welke onmiddelijk of middelijk met het algemeen belang in verband staan.

Hoe noodzakelijk ter herstelling van een duurzaam evenwigt in onze finantien het moge zijn, dat het cijfer der renten onzer staatsschuld worde verminderd, blijft toch de vraag, of het staatsbelang niet evenzeer vordert, dat een goed deel der beschikbare kapitalen worde besteed tot het doen uitvoeren van werken, waartoe al de magt van particulieren alleen ontoereikend is, of wier onmiddelijke voordeelen te gering zijn om de kosten der benoodigde kapitalen te vergoeden.

Ik zou deze vraag toestemmend beantwoorden, omdat op deze wijze bestede subsidien dadelijk van gunstigen invloed zijn op de particuliere nijverheid en den toestand der lagere volksklassen, en, vroeg of laat, aan den Staat veel hoogere renten geven dan die door amortisatie van schuld te winnen zouden geweest zijn.

Door op deze wijze voort te gaan, komt het mij voor, dat de Regering handelt zoo als een vooruitziend, voorzigtig en verstandig huisvader zou betamen.

Maar, Mijne Heeren, ik geloof dit nog te gereeder, wanneer ik, bij den meer algemeen erkend wordende moeijelijken toestand der lagere klassen en bij den tegenstand om door *verplaatsing* der belasting op de eerste levensbehoeften, daarin verligting aan te brengen, hetzij vorige zoogenaamde bescherming haar terug verlange of kunstmiddelen, geschikt voor tijdelijke voorziening maar duurzaam onuitvoerbaar, haar aanprijzen.

Ik geloof niet, Mijne Heeren, dat velen onzer naar verbodsbepalingen ter belemmering van vrijen handel zullen wenschen terug te keeren: ik althans niet. De welvaart die de handel en landbouw en enkele takken van nijverheid in de laatste jaren genoten hebben, zijn daarvan te heerlijke vruchten. Dat de lagere klassen der maatschappij daarin niet evenredig hebben gedeeld, ja door hetgeen die welvaart bevorderde, de hoogere prijzen der producten, eer schade leden, is wel te betreuren en moet, het is onze pligt, worden hersteld, voor zoo verre zulks afhankelijk is van maatregelen, te nemen door de Regering en te bekrachtigen door de wetgevende magt of door deze te provoceren.

Maar dat ook *eene willekeurige verhooging van het arbeidsloon* daartoe het ware middel zoude zijn, kan ik nog niet beamen. Als een uitvloeisel van persoonlijke weldadigheid en menschlievendheid in tijdelijken nood is dit, zonder twijfel, zeer gewenscht en prijzenswaard; en als zoodanig schat ik het op deszelfs regte waarde. Maar als middel om duurzaam het lot der arbeiders te verbeteren, acht ik het ondoelmatig, omdat het uit zijn aard nimmer anders dan plaatselijk, tijdelijk, ongelijkmatig kan zijn.

En toch, Mijne Heeren, zal, wanneer, zooals ik ook geloof, de prijs der levensmiddelen over het algemeen duurzaam hooger blijft dan in vorigen tijd, als een gevolg van de mindere waarde der edele metalen, ook het arbeidsloon moeten stijgen, opdat er evenwigt besta tusschen behoefte en inkomen, al ware het alleen ter voorkoming van armoede.

De regelen der staatshuishoudkunde leeren het ons, dat ook de arbeid eene waar is, waarvan de prijs bepaald wordt door de verhouding tusschen vraag en aanbod.

De stijgende prijs der producten, welke meerdere productie zal veroorzaken, zal derhalve natuurlijk reeds tot vermeerderde vraag naar arbeiders voeren en hieruit zoude *dadelijk* eene verhooging van loon volgen, wanneer die klasse onzer maatschappij niet, om het zoo eens uit te drukken, overbevolkt was. De groote menigte die arbeid begeert, drukt, gedurende geruimen tijd, den prijs, het loon, zoodat dit voor 's hands onevenredig blijft aan de prijsverhooging der producten.

Hier nu meen ik dat de Staat kan en behoort tusschen te treden. Het gereedste middel is zeker de kunstmatige verhooging van den prijs der producten (de belasting), indien het mogelijk is, weg te nemen. Maar hierover mag ik thans niet spreken.

Een ander middel, dat evenzeer bij de hand, en bij de aanwezige beschikbare kapitalen niet minder uitvoerlijk is, meen ik te zijn juist dat van Staatswege te gemoet komen aan en hierdoor als 't ware uitlokken zelfs tot de uitvoering van openbare nuttige werken door particulieren.

Zoo als ik in den beginne reeds zeide, dit is voor den Staat slechts een ander middel, in de plaats van schulddelging, om tot vermeerdering van rijkdom te geraken. Maar het heeft, onder meer, dit onmiddelijk voordeel, dat de vraag naar arbeiders vermeerdert en dat het alzoo medewerkt tot verhooging van het loon, tot ondersteuning van eene, te regt hier dikwerf genaamde, belangwekkende klasse.

Mogt gij een daadzakelijk bewijs begeeren, Mijne Heeren, dan wijs ik u op de gevolgen van de droogmaking van het Haarlemmermeer, waardoor, in verband met den arbeid aan spoorwegen en telegraphen, het arbeidsloon in deze streken, zoo als mij door deskundigen verzekerd is, in den laatsten tijd ... is gerezen,

Maar het genoemde middel kan geen doel bereiken, wanneer het eenzijdig wordt toegepast. Want hoezeer het onbetwistbaar is, dat de welvaart en ontwikkeling van een deel van het Staatsligchaam, op den duur, eenen gunstigen invloed uitoefenen op het geheel, is het toch ontegenzeggelijk waar, dat de naaste omgeving daarvan *onmiddelijk* het grootste voordeel geniet.

Zal het middel alzoo doelmatig worden aangewend, dan moet, *behoudens behoefte daartoe* (en hieruit blijke dat ik geen ponds-pondsgewijze verdeeling der subsidien voorsta), zooveel mogelijk, in alle deelen des Rijks door ondersteuning van de Regering leven, beweging, ontwikkeling worden bevorderd; althans waar provincie en ingezetenen er prijs op stellen en naar vermogen medewerken.

Immers te vorderen dat de provincie alleen en volledig die ondersteuning zal verleenen, is, waar sprake is van algemeene nuttige werken, wel onbillijk te noemen, daar het Rijk meestal van zoodanige werken, op den duur, meer voordeel trekt dan de provincie. En de last behoort over te staan tegen den lust.

Overtuigd dat men volstrekt niet opzettelijk eenzijdig handelen wil, heeft het mij bevreemding en teleurstelling gebaard, dat op deze afdeeling van het Vde hoofdstuk der begrooting sommen gebragt zijn voor geheel nieuwe ondernemingen elders, terwijl ... reeds vroeger de uitvoering was voorgedragen, op plaatsen die niet minder behoefte aan ondersteuning hebben, nu niet op de begrooting zijn gebragt en het, blijkens de Memorie van Beantwoording, onzeker is of ze eerlang, bij eene afzonderlijke wet, zullen worden voorgedragen.

De geachte spreker uit Groningen (de heer Blaupot ten Cate) heeft de aandacht der Regering gevestigd op het kanaal van Assen naar Groningen. Het zal mij hoop ik geoorloofd zijn, zonder daardoor het verwijt van provincialisme op mij te laden, het voetspoor van dien spreker te volgen.

Ik heb zoo even de subsidien een middel genoemd tot tegemoetkoming aan den arbeider door verhooging van zijn loon. Ik wensch dat de arbeiders in de gewesten, welk genoemd kanaal zal doorsnijden, *gezeten*, vooral ook gedurende den tijd dat de meeste werkzaamheden van den landbouw en van de voornaamste tak van nijverheid in die streek rusten, in die ondersteuning zullen deelen. Ik mag hier bijvoegen, dat, behalve het algemeen belang bij de daarstelling van eenen beteren handelsweg, de ontwikkeling van eene provincie, wanneer die grootendeels van betrekkelijk geringe bijdragen uit 's Rijks middelen afhankelijk is, ook uit het oogpunt van algemeen nut, wel de ijverige medewerking van de Regering verdient en voor zulk eenen geringen prijs waarlijk niet te duur gekocht is.

Ik heb nimmer mijne stem geweigerd aan bijdragen voor nuttige openbare werken, in welke plaats die wierden uitgevoerd en hoe aanzienlijk de sommen waren welke daarvoor werden gevraagd, maar ik heb bij zoodanige gelegenheid gezegd, dat ik zulks deed in het vertrouwen dat de Regering ook onbekrompen hare hulp zoude verleenen wanneer die elders, in tot nu toe minder daarmede begunstigde provincien werd verlangd. In dat vertrouwen hoop ik niet te zullen worden teleurgesteld.

Ik wensch van den heer Minister van Binnenlandsche Zaken de verzekering te mogen ontvangen, dat het wets-ontwerp, houdende een subsidie voor het kanaal van Assen naar Groningen, *eerstdaags* op nieuw zal worden aangeboden, opdat het blijke waarheid te zijn dat geen eenzijdigheid bestaat.

Bij deze gelegenheid veroorloof ik mij ook de Regering te herinneren dat de toestand van Coevorden dringend voorziening vereischt. Nu dat stadje als vesting is vervallen, en al de voordeelen daaraan verbonden mist, is landbouw bijna het eenige middel van bestaan voor de ingezetenen. De nadeelen echter aan den staat van vesting verbonden, met name de belemmering in den afvoer van het water tot inundatie vereischt en zoo zeer schadelijk aan de uitoefening van den landbouw, die nadeelen zijn tot nog toe gebleven.

Nu de inundatie nimmer meer noodig kan worden en de schadevergoeding, het equivalent daarvoor, vervallen is, kan het toch niet meer dan billijk geacht worden, dat ook de hieruit geboren beletselen ter uitoefening van het bedrijf der burgerij worden weggenomen. Het is bekend dat de Regering daartoe wil medewerken, maar hoogst wenschelijk, ja noodzakelijk is het, dat aan dien goeden wil, zoo mogelijk ten spoedigste, gevolg worde gegeven.

Het is mij aangenaam der Regering dank te kunnen zeggen, dat nu ook in de noordelijke provincien de reeds geruimen tijd geprojecteerde telegraaph zal tot stand komen, en ik hoop, dat, als de Regering voortgaat op den ingeslagen, gebaanden, goeden weg, die provincien ook spoedig door spoorwegen zullen worden in staat gesteld meer regtstreeks deel te nemen in de algemeene beweging, waarvan het overige gedeelte van ons Vaderland reeds de rijke vruchten plukt.

Ter BOEK- en COURANTDRUKKERIJ
van **H. T. Sz. GRATAMA.** te Assen